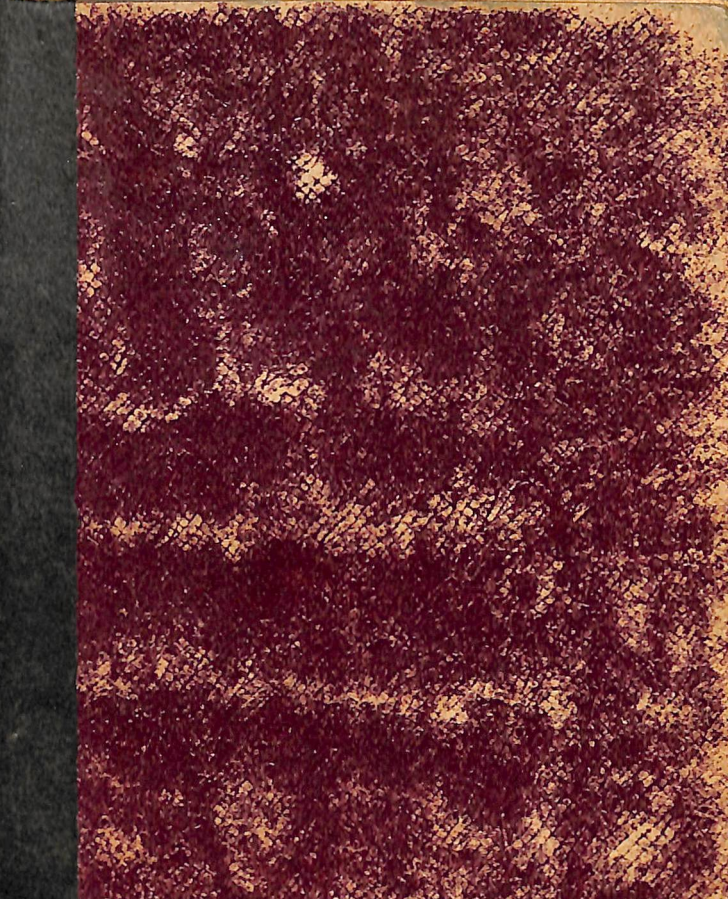

24h

Գ Ի Ր Ք

Ա Ռ Ա Կ Ա Ց

• A. B. S.

57,000

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

1921

Գ Ի Ր Ք Ա Ռ Ա Կ Ա Ց

Գ Լ Ո Ւ Խ Ա

- 1 Ինքնուրույն թագաւորին Դաւիթի սրբւոյն Սողոմոնի աւանդները.
- 2 Իմաստութիւնը ու խրատը գիտնալու համար,
Հանճարին խօսքերը հասկնալու համար.
- 3 Իմաստութեան կրթութիւնը ընդունելու համար,
Այսինքն արդարութիւնը, դատաստանը և ուղղութիւնը.
- 4 Միամիտներուն սրամտութիւն տալու համար,
Ու երիտասարդներուն գիտութիւն և հանճար:
- 5 Իմաստունը թող լսէ ու էջ իմաստութիւնը աւելցնէ,
Ու հանճարեղ մարդը խոհեմութիւն ստանայ.
- 6 Առակը ու *հմանութիւնը հասկնալու համար,
Նաև իմաստուններուն խօսքերը ու անոնց խրթնաբանութիւնները:
- 7 Իմաստութեան սկիզբը Տէրոջը վտան է,
Բայց յիմարները իմաստութիւնը ու կրթութիւնը
կ'անարգեն:
- 8 Որդեակ իմ, քու հօրդ խրատը մտիկ ըրէ,
Ու քու մօրդ Ժօրէնքը մի մերժեր.
- 9 Քանզի անանք քու գլուխդ շնորհաց պսակ,
Եւ քու պարանոցդ մանեակներ պիտի ըլլան:

*Կա՛մ, մեկնութիւնը
ԺԱՅԻ՛Ք, վարժութիւնը

1-1535 աւ

- 10 Որդեակ իմ՝ եթէ մեղաւորները քեզ զլիսէ հասնել
ուզեն,
Դուն անոնց հաւանութիւն մի տար:
- 11 Եթէ քեան, Մեղի հետ եկաւ,
Արեան համար դարանմունս ըլլանք,
Անմեղ մորդուն համար առանց պատճառի ծա-
ծուկ տեղ սպասենք.
- 12 Զանոնք գերեզմանի պէս սղջ սղջ՝
Եւ դուրը իջնողներուն պէս ամբողջ կլինք.
- 13 Ամէն տեսակ պատուական ստացուածք քանկեր,
Ու մեր տունները աւարով լեցնենք.
- 14 Քու վիճակդ մեր մէջ ձգէ,
Ամէնս մէկ քսակ ունենանք:
- 15 Որդեակ իմ՝, անոնց հետ ծամբոյց մի երթար,
Անոնց շաւիղէն քու սոքերդ ետ պահէ.
- 16 Քանզի անոնց սոքերը չարութեան կը վազեն,
Եւ արիւն թափելու կ'արորորան:
- 17 Արդարեւ ամէն թռչունին աչքերուն առջև
Պարսպ տեղ վարմեր կը լարուին.
- 18 Բայց անոնք իրենց արեանը համար դարան կը դործեն,
Ու իրենց կեանքին համար ծածուկ տեղ կը սպասեն:
- 19 Ամէն ազահին ծամբաները սլապէս են.
Ահա՛հա՛հա՛ն իրեն անձնատուր եղողները կը մեռցնէ:
- 20 Իմաստութիւնը դուրսը քաջաշնչա՛ն կ'աղաղակէ,
Ու հրապարակներու մէջ իր ձայնը կու տայ:
- 21 Անեկաւ բազմութիւն եղած տեղերուն զլուիւր
Եւ դռներուն մուտքերուն մէջ կ'աղաղակէ,
Ու քողարքին մէջ իր խօսքերը կը խօսի աւ՛ելի,
- 22 Ով անմիտներ, մինչև երբ անմտութիւնը պիտի
սիրէք,

- Միւսէն երբ ծաղր ընողները ծաղր ընելով պիտի
զուարճանան,
Ու յիմարները գիտութիւնը առեն:
- 23 Իմ՝ յանդիմանութեան դարձէք.
Ահա իմ՝ հոգիս ձեր վրայ պիտի թափեմ՝,
Իմ՝ խօսքերս ձեզի պիտի հասկցնեմ:
- 24 Որովհետեւ ես կանչեցի, ու դուք չուզեցիք լսել.
Զեռքս երկնցուցի, ու մահի ընող չեղաւ.
- 25 Հապա իմ՝ բոլոր խրատներս մերժեցիք,
Եւ իմ՝ յանդիմանութիւնս չուզեցիք.
- 26 Ես ալ ձեր թշուառութեանը վրայ պիտի ծիծաղիմ՝,
Ու ձեր վտիւր համեղուն՝ ծաղր պիտի ընեմ.
- 27 Երբ ձեր վտիւր հեղեղի պէս հասնի,
Զեր թշուառութիւնը մրրիկի պէս պոտաօհի,
Եւ ձեր վրայ նեղութիւն ու տառապանք գայ,
- 28 Այն առեւն ինծի պիտի աղաղակեն, ու պատասխան
պիտի չտամ.
- Զիս պիտի փնտաեն ու պիտի չկրնան գտնել.
- 29 Որովհետեւ գիտութիւնը տեսցին,
Ու Տէրոջը վտիւր չընարեցին.
- 30 Իմ՝ խրատներս չուզեցին,
Ու բոլոր յանդիմանութիւնս անարդեցին.
- 31 Ուրեմն անոնք իրենց ծամբուն պոտուղէն պիտի ուտեն,
Ու իրենց խորհուրդներէն պիտի կշտանան:
- 32 Վասն զի անմիտներուն խտաւրիւր զիրենք պիտի մեռ-
ցնէ,
Եւ յիմարներուն *անհոգութիւնը զիրենք պիտի կոր-
սնցնէ:

- 33 Բայց ինձի մտիկ ընողը սպասումը թեամբ պիտի
 ընակի,
 Ու չարիքներու վրախն հանդարտ պիտի ըլլայ:

ԳԼ. Բ

- 1 Որդեակ իմ, եթէ իմ խօսքերս ընդունիս,
 Ու իմ պատուիրանքներս քովդ պահես,
 2 Այնպէս որ տկանջդ իմաստութեան տաս,
 Ու սիրտդ հանճարին բանաս,
 3 Եթէ դուն իմաստութիւնը Բեքէ կանչես,
 Եւ քու ձայնդ հանճարին ուղղես,
 4 Եթէ զանիկա արծաթի պէս փնտռես,
 Ու ծածուկ գանձերու պէս խնդրես,
 5 Այն ատեն Տէրոջը վախը պիտի հասկնաս,
 Եւ Աստուծոյ դիտութիւնը պիտի գտնես:
 6 Վասն զի իմաստութիւնը Տէրը կու տայ:
 Գիտութիւնը ու հանճարը անոր բերնէն են:
 7 Անիկա ուղիղներուն համար *փրկութիւն կը պահէ:
 Անիկա ուղղութեամբ քաղղներուն վահանն է,
 8 Որպէս զի արդարութեան ճամբաները պաշտպանէ,
 Ու իր սուրբերուն ճամբան պահէ:
 9 Այն ատեն արդարութիւնը, դատաստանը և ուղ-
 ղութիւնը,
 10 Ամէն աղէկ ճամբան պիտի հասկնաս:
 Երբ իմաստութիւնը քու սրտդ մէջ մտնէ,
 Եւ գիտութիւնը քու հոգւոյդ տիրութեի ըլլայ,
 11 Խոհեմութիւնը քեզ պիտի պահէ,

*Աստ, իմաստութիւն

- Ու հանճարը քեզ պիտի պաշտպանէ:
 12 Որպէս զի քեզ չար Բարդա՝ ճամբայէն,
 Նենգութիւններ խօսող մարդէն ազատէ:
 13 Անանջ՝ որոնք ուղիղ ճամբան թողուցեր են,
 Որպէս զի խաւար ճամբաներու մէջ քայլեն:
 14 Չարութիւն ընելով կ'ուրախանան,
 Եւ չարին նենգութիւններովը կը ցնծան:
 15 Որոնց ճամբաները ծուռ են,
 Ու անոնց ընթացքը խտորնակ է:
 16 Որպէս զի նա քեզ ազատէ օտար կնոջմէն,
 Շողջորթութիւն խօսող օտար կնոջմէն:
 17 Որ իր երիտասարդութեան բարեկամը կը թողու,
 Եւ իր Աստուծոյն ուխտը կը մոռնայ:
 18 Քանզի անոր տունը անհուան իմաստ կը տանի,
 Ու անոր շաւիղները՝ մեռելներուն:
 19 Անոր գացողները բնաւ չեն դառնար,
 Եւ կեանքի ճամբաներուն չեն հասնիր:
 20 Որպէս զի բարի Բարդա՝ ճամբան երթաս,
 Ու արդարներուն շաւիղները պահես:
 21 Քանզի ուղիղները երկրի վրայ պիտի բնակին
 Եւ կատարեալները անոր մէջ պիտի մնան:
 22 Բայց ամբարիշտները երկրէ պիտի կորսուին,
 Ու անօրէնները անկէ պիտի փրցուին:

ԳԼ. Գ

- 1 Որդեակ իմ, մի մոռնար իմ օրէնքս,
 Հապա քու սիրտդ թող իմ պատուիրանքներս պահէ:
 2 Վասն զի քեզի երկայն օրեր ու կենդանութեան տա-
 ընէր

- Եւ յաջողութիւն պիտի աւելցնեն:
- 8 Ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը քեզ չթողուն.
Զանոնք քու պարանոցիդ վրայ կապէ,
Քու սրտիդ տախտակին վրայ դրէ զանոնք:
- 4 Այսպէս Աստուծոյ եւ մարդոց առջեւ
Շնորհք ու բարի համարում պիտի գտնես:
- 5 Քու բոլոր սրտովք Տէրջը ապաւինէ,
Եւ քու իմաստութեանդ մի վստահի:
- 6 Քու տառն ճամբաներուդ մէջ զանկիա ճանչցիր,
Ու անկիա քու շաւիղներդ պիտի ուղղէ:
- 7 Դուն քու աչքիդ առջեւ իմաստուն մի բլլար.
Տէրջմէ վախցիր ու չարութեանէ ետ քաշուէ:
- 8 Ասիկա քու *չիղերուդ առողջութիւն,
Եւ քու սկիորներուդ պարարտութիւն կ'ըլլայ:
- 9 Տէրջը պատիւ ըրէ քու ստացուածքէդ,
Եւ քու բոլոր բերքերուդ երախայրներէն.
- 10 Եւ քու շահմարաններդ առատութիւնով պիտի լեց-
ուին,
Ու հնձաններէդ նոր դինին դուրս պիտի թափի:
- 11 Որդեակ իմ, Տէրջը խրատը մի անարգիր,
Ու անոր յանդիմանութենէն մի թուշար:
- 12 Վասն զի Տէրը իր սիրածը կը խրատէ,
Ինչպէս հայր մը իր սիրական զաւակին՝ Կնի:
- 13 Երանի՛ ոյն մարդուն որ իմաստութիւն կը գտնէ,
Ու ոյն մարդուն՝ որ հանճար կը ստանայ.
- 14 Վասն զի անոր շահը արծաթի շահէն աղէկ է,
Ու անոր արդիւնքը՝ մարտուր սակիէն:

*Կա՛մ, պորտիդ

- 15 Անկիա *գոհարներէն պատուական է.
Եւ քու բոլոր ցանկալի բաներդ չեն կրնար անոր հա-
ւատարիլ:
- 16 Անոր աջ ձեռքին մէջ օրերու երկայնութիւն,
Եւ ձախ ձեռքին մէջ հարատւութիւն ու փառք կայ:
- 17 Անոր ճամբաները հաճոյական ճամբաներ են,
Եւ անոր բոլոր շաւիղները խաղաղութիւն են:
- 18 Անկիա իրեն յարողներուն կենաց ծառ է.
Ու զինք բռնողները երջանիկ կ'ըլլան:
- 19 Տէրը իմաստութիւնով հիմնեց երկիրը,
Եւ հանճարով հաստատեց երկինքը:
- 20 Անոր գիտութիւնով անդունդները կը պատռին,
Ու ամպերը ցօղ կը կաթեցնեն:
- 21 Որդեակ իմ, ասոնք քու աչքերուդ առջեւէն չեր-
թան.
Իմաստութիւնը ու խոհեմութիւնը ԽՊԻ պահէ.
- 22 Եւ քու հազարդ կեանք՝
Ու քու պարանոցիդ խաղաղ բլլան:
- 23 Այն ատեն ճամբադ ապահովութեամբ պիտի քալես,
Եւ քու դարդ պիտի չափի:
- 24 Եթէ պառկես՝ պիտի չվանաս,
Ու եթէ քնանաս՝ քունդ անոյշ պիտի բլլայ:
- 25 Պիտի չվախնաս յանկարծատ վախէն,
Ոչ ալ ամբարիշտներուն քիւրուստէն՝ երբ դայ.
- 26 Վասն զի քու յոյդ Տէրը պիտի բլլայ,
Եւ քու ոտքդ պիտի պահէ, որպէս զի չբռնուի:

*Կա՛մ, բուստերէն

†ԵՔԵ. շնորհք

‡Կա՛մ, արշաւանքէն

- 27 Երբ ձեռքէդ աղէկութիւն ընէ կռւ գայ,
*կարօտ եղողէն՝ մի արգիլելը զանկեալ:
- 28 Քու դրացիիդ բնաւ մի բռեր, Գնա ու դարձեալ եկուր,
Եւ վաղը կու տամ, երբ քու քովդ կայ:
- 29 Քու դրացիիդ դէմ չարութիւն մի մտածեր,
Քանի որ անկեալ վատահոլութեամբ քեզի հետ կը
բնակի:
- 30 Առանց պատճառի մարդու հետ մի վիճիր,
Երբ անկեալ քեզի չարութիւն մը բրած չէ:
- 31 Բռնաւոր մարդուն մի նախանձիր,
Ու անոր ճամբաները բնաւ մի ընտրեր:
- 32 Վասն զի ծուռ մարդը Տէրոջը տուջն պիղծ է.
Բայց Անոր ընտանութիւնը արդարներուն հետ է:
- 33 Ամբարիշտ մարդուն տանը մէջ Տէրոջը անէծքը կայ.
Բայց արդարներուն բնակարանը Անիկա կ'օրհնէ:
- 34 Յիւաւի Անիկա ծաղը ընողները ծաղը կ'ընէ,
Բայց խոնարհներուն շնորհք կու տայ:
- 35 Իմաստունները փառք պիտի ժառանգեն,
Բայց յիմարներուն բարձրանալը անարգանք պիտի
ըլլայ:

ԳԼ Դ

- 1 Որդիք, Յեւ հօրը խրատը լռեցէք,
Ու մտիկ ըրէք որպէս զի իմաստութիւնը ճանշնաք:
- 2 Վասն զի ձեզի աղէկ կրթութիւն կու տամ.
Իմ օրէնքս մի թողուք:
- 3 Քանզի ես իմ հօրս աղան էի,
Փափուկ ու սիրելի՝ իմ մօրս առջև:

*Եբբ. Անոր տէրերէն

- 4 Անիկա ինծի կը սարվեցնէր ու կ'ըսէր,
Քու սիրտդ իմ խօսքերս թող բռնէ.
Իմ պատուիրանքներս պահէ ու ապրէ:
- 5 Իմաստութիւն ստացիր, խոհմութիւն ստացիր.
Մի մոռնար, ու իմ բերնիս խօսքերէն մի խոտորիր:
- 6 Զանկեալ մի թողուր, ու անկեալ քեզ պիտի պահէ.
Զանկեալ սիրէ, ու անկեալ քեզ պիտի պաշտպանէ:
- 7 Ահա Բաշէ գլուխը իմաստութիւնն է, իմաստութիւն
ստացիր.
Ու ամէն ստացած բաներուդ հետ խոհմութիւն
ստացիր:
- 8 Զանկեալ մեծարէ, ու անկեալ քեզ պիտի բարձրացնէ.
Եթէ զանկեալ զրկես, քեզ պիտի պատուէ:
- 9 Անիկա քու գլխուդ շնորհաց զարդ պիտի տայ.
Քեզի փառաց պսակ պիտի պարգեւէ:
- 10 Մտիկ ըրէ, որդեակ իմ, ու իմ խօսքերս ընդունէ.
Եւ քու կեանքիդ տարիները պիտի շառնան:
- 11 Քեզի իմաստութեան ճամբուն մէջ Գալէ սարվեցուցի.
Քեզ ուղղութեան շաւիղներուն մէջ պտտցուցի,
Որպէ՞ս զի քաղելու տեսնեդ ոտքիդ քայլերը չնեղան,
Ու վաղելու տեսնեդ չսահիս:
- 12 Ամուր բռնէ իրատը ու բնաւ մի թողուր.
Զանկեալ պահէ, վասն զի քու կեանքդ անկեալ է:
- 13 Ամբարիշտներուն ճամբան մի երթար,
Ու չարերուն ճամբուն մէջ մի քաղիր:
- 14 Անկէ զգուշացիր, անոր քովէն մի անցնիր,
Անկէ խոտորէ ու անցնիր:
- 15 Վասն զի անոնք մինչև որ չարութիւն չընեն՝ չեն
քնանար.
Ու եթէ Դիւ չկործանեն՝ քուններին կը փախչի:

- 17 Քանզի անոնք ամբարշտութեան հացը կ'ուտեն,
Ու անիրաւութեան գինին կը խմեն:
- 18 Բայց արդարեւորաւ ճամբան ծաղող լըլըին պէս է,
Որ երթալով կը լուսաւորուի, մինչև կատարեալ օր
ըլլայ:
- 19 Ամբարշտներուն ճամբան խաւարի պէս է,
Ու չեն գիտեր թէ ի՛նչ բանով իրենց սաքը պիտի
սահի:
- 20 Որդեակ իմ, մտիկ ըրէ իմ խօսքերո,
Քու աղանջներդ իմ խօսքերուն տուր:
- 21 Անոնք քու աչքերուդ առջեւէն չերթան,
Զանոնք քու սրտիդ մէջ պահէ:
- 22 Վասն զի զանոնք գտնողներուն անոնք կեանք են,
Եւ անոնց բոլոր մարմինն՝ բժշկութիւն:
- 23 Ամէն զգուշութիւնով քու սիրտդ պահէ,
Քանզի կեանքի *աղբիւրները անկէ են:
- 24 Ծուռ բերանը քեզմէ մէկիդ ըրէ,
Ու անիրաւ շրթուքները քեզմէ հեռացուր:
- 25 Քու աչքերդ ուղիղ նային,
Ու արտեւանունքներդ շիտակ դէպի առջեւդ ըլլան:
- 26 Ոտքերուդ շաւիղները շիտկէ,
Եւ քու բոլոր ճամբաներդ հաստատուին:
- 27 Աջ կամ ձախ կողմը մի խտորիբ,
Ոտքդ չարութենէ դարձուր:

ԳԼ. Ե

- 1 Որդեակ իմ, մտիկ ըրէ իմաստութեան,

- Եւ քու աղանջդ իմ հանճարիս տուր,
- 2 Որպէս զի խոհեմութիւն պահէս,
Ու քու շրթուքներդ գիտութիւն պահեն:
- 3 Վասն զի օտար կնոջ շրթուքներն խորթ փի մեղր
կը կաթի,
- Ու անոր քիմքը իւզէն կակուզ է.
- 4 Բայց անոր վախճանը օշինդրի պէս դառն՝
Ու երկոյրի սուրի պէս արած է:
- 5 Անոր սաքերը մահուան կ'իջեն,
Ու անոր քայլերը դժոխք կը հասնին:
- 6 Անոր ճամբաները փոփոխական են, ու չես կրնար
չանսէ գիտնալ,
- Որ չըլլայ թէ կեանքի ճամբան մտածես:
- 7 Եւ հիմա, ով որդիք, ինծի մտիկ ըրէք,
Ու իմ բերնիս խօսքերէն մի խտորիք.
- 8 Այն կնոջմէն ճամբող հեռացուր,
Ու անոր տանը դրանք մի մօտենար.
- 9 Զըլլայ որ քու փութքդ ուրիշներու՝
Եւ տարիներդ անողորմ մարդու տառ.
- 10 Զըլլայ որ օտարները քու զօրութենէդ կշտանան,
Ու քու վաստակդ օտարներուն տունը մնայ.
- 11 Եւ քու վերջին տանդ չհառաչես,
Երբ քու մարմինդ ու անդամներդ մաշին,
- 12 Ու չըսես, Ես ի՛նչպէս խրատը տեսցի,
Ու իմ սիրտս յանդիմանութիւնը անարգեց.
- 13 Եւ իմ ուսուցիչներուն խօսքը մտիկ չըրի,
Ու իմ աղանջս զիս վարժողներուն չտուի.
- 14 Ժողովքի ու ժողովուրդի մէջ
Գրեթէ ամէն ԴԵՍԱԻ թշուառութեան հանդի-
պեցայ:

- 10 Եւ զորս օրն ջրակոյտէդ ջուր խմէ,
Եւ քու ջրէն չհորիդ մէջ վաղող ջուրէն,
16 Քու աղբիւններդ դուրսը ապրածուին,
Խնայէ՛ք ջուրէն վտակները հրապարակներուն մէջ:
17 Այս քաջ քաջ քուկդ բլլան,
Ու չթէ քուկդ և օտարներուն:
18 Քու աղբիւրդ օրհնեալ բլլայ,
Եւ քու երիտասարդութեանդ կնոջը հետ ուրախ
եղիր:
- 19 Անիկա +եղի սիրելի եղնիկի պէս,
Եւ շնորհալի այծեամի պէս բլլայ.
Ամէն տառն անոր ստիւքները քեզ կշտացնեն,
Ու միշտ անոր սիրովը զմայլեալ:
- 20 Եւ ինչո՞ւ, որդեակ իմ, դուն օտար կնոջ մը +եղե՛ւ
զմայլետ,
Ու օտար կնոջ ծոցը գրկես:
- 21 Վասն զի մարդուն ճամբարները Տերոջը աչքերուն
առջև են,
Ու անոր ամէն քայլերը եւ + կը կշռէ:
- 22 Ձարագործը իր անօրէնութիւնները պիտի բռնեն.
Ու անիկա իր մեղքին չուաններովը պիտի բռնուի:
- 23 Անիկա առանց իրատի պիտի մեռնի,
Ու իր մեծ յիմարութիւնովը պիտի մարորի:

ԳԼ. 9

- 1 Որդեակ իմ, եթէ քու բարեկամիդ համար երաշ-
խաւոր եղար,
Կա՛մ օտար մարդու համար քու ձեռքդ տուիր,
2 Քու բերնիդ խօսքերովը որդայութիւն կանգար,

- Բերնիդ խօսքերովը բռնուեցար.
- 3 Որդեակ իմ, շուտով այսպէս ըրէ որպէս զի ազատիս.
Որովհետեւ դուն քու բարեկամիդ ձեռքը մոտար,
Գնա քու բարեկամիդ խնայրհէ
Ու զանիկա թախանձէ.
- 4 Աչքերուդ քուն՝
Ու արտեւանունքներուդ նիրհում մի տար.
5 Քեզ ազատէ ինչպէս այծեամբ արարդի՞ն ձեռքէն,
Կամ թռչունը հաւսրսին ձեռքէն՝ Կապի:
- 6 Ով ծոյլ, մըջիւնին գնա,
Անոր ճամբարները տես ու իմաստուն եղիր:
- 7 Վասն զի անիկա թեւ իշտան,
Ոտիկան կամ տիրոջ չունի,
8 Իր կերակուրը ամուռութիւն կը պատրաստէ.
Իր ուտելիքը հունձքի տառն կը փողկէ:
- 9 Ով ծոյլ, մինչեւ ե՞րբ կը պառկիս,
Քունէդ ե՞րբ պիտի արթննաս:
- 10 Քիչ մը քնանա, քիչ մը ներհետ,
Ու քիչ մը ձեռք ձեռքի վրայ դնես ննջելու համար.
- 11 Այն տառն քու աղքատութիւնդ ճամբարդի մը պէս
պիտի գայ,
Ու կարօտութիւնդ՝ ապառաղիւնեալ մարդու պէս:
- 12 Անօրէն ու չար մարդը
Ծուռ բերնով կը շարժի.
- 13 Անիկա իր աչքերովը ակնարկութիւն կ'ընէ,
Ոտքերովը կը խօսի,
Ու մատերովը բռն կը սարկեցնէ.
- 14 Անոր սրտին մէջ ծռութիւն կայ,
Միշտ չարութիւն կը հնարէ ու կռիւներ կը հանէ:
- 15 Ատոր համար անոր կորուստը յանկարծ պիտի գտնուի:

- Անհկա յանկարծ պիտի կոտորուի, ու անոր դարմանն
պիտի չգտնուի:
- 16 Տերը այս վեց բանէն կը դգուի,
Ու անոր հոգւոյն առջև եօթը բան պիտի է:
- 17 Ամբարտաւան ունքեր, ստախօս լեզու
Եւ անմեղ արիւն թափող ձեռքեր,
- 18 Ձար խորհուրդներ հնարող սիրտ,
Ձարութիւն ընելու համար շուտ վազող ոտքեր,
- 19 Ստութիւն խօսող անիրաւ վկայ,
Ու եղբայրներու մէջ կռիւներ ցանող մարդ:
- 20 Որդեակ իմ, քու հօրդ պատուիրանքը պահէ,
Եւ քու մօրդ օրէնքը մի մերժեր:
- 21 Ձանոնք միշտ քու սրտիդ վրայ կապէ,
Ձանոնք քու պարանոցդ կտխէ:
- 22 Քայլած ատենդ անոնք քեզի առաջնորդութիւն ընեն,
Քնացած ատենդ քեզ պահպանեն,
Ու արթնցած ատենդ քեզի հետ խօսակցին:
- 23 Քանդի պատուիրանքը ճրագ՝ ու օրէնքը լոյս է,
Եւ խրատին յանդիմանութիւնները կեանքի ճամբայ են:
- 24 Որպէս զի քեզ գէշ կնոջմէն,
Օտար կնոջ շողբարթով լեզուէն պահէ:
- 25 Սրտիդ մէջ անոր գեղեցկութիւնը մի ցանկար,
Եւ քեզ իր արտեւանութիւններովը չըռնէ:
- 26 Վասն զի պոռնիկ կնոջ պատճառաւ
Մարդ մինչև պատառ մը հասցի կարօթ էլլայ:
Եւ անոցող առնակինը պատուական հոգին կ'որոտայ:
- 27 Հնամբ է որ մէկը իր ծոցը կրակ դնէ,
Ու հանդերձները չայրին:
- 28 Հնամբ է որ մէկը կրակի կայծերու վրայ քայլէ,

- Ու անոր ոտքերը չայրին:
- 29 Ատոր պէս է իր դրաջիւն կնոջը քով գացողն ալ.
Ով որ անոր դպչի՝ անմեղ չըլլար:
- 30 Գողը եթէ անօթութեան համար ու իր փորը կշտա-
ցընելու համար գողութիւն ընէ,
Ձեն քամահրեր զանկա:
- 31 Սակայն եթէ գանուի, եօթնապատիկ կը հատուցանէ,
Իւ տանը բոլոր ինչքը կու տայ:
- 32 Կնոջ հետ շնութիւն ընողին խելքը պակաս է.
Այս բանը ընողը իր հոգին կը կորսնցնէ:
- 33 Անհկա վէճը ու անարգանք կը գանէ,
Եւ անոր նախատիւնքը անջնջելի է:
- 34 Քանզի նախանձը էրկանը կատարութիւնն է,
Ու անհկա վրէժխիզութեան օրը չինայեր:
- 35 Անհկա բնաւ մէկ փրկանքի չնայիր,
Կաշառք ալ շատցնելու րլլաս՝ անհկա չհաճիր:

ԳԼ. Է

- 1 Որդեակ իմ, պահէ իմ խօբերս,
Ու իմ պատուիրանքներս քու քովդ ծածկէ:
- 2 Իմ պատուիրանքներս պահէ որպէս զի ուղիս,
Ու իմ օրէնքիս քու ունքերուդ բերին պէս նայէ:
- 3 Ձանոնք մատերուդ վրայ կապէ,
Ձանոնք սրտիդ տախտակին վրայ գրէ:
- 4 Իմատութեան լուէ, Գուն իմ՝ քոյրս ես.
Ու խոհեմութեան՝ Ծանօթ կանչէ,
- 5 Որպէս զի քեզ օտար կնոջմէն,
Շողբարթութեամբ խօսող օտար կնոջմէն, պահեն:
- 6 Վասն զի իմ տանս պատուահանէն,

- Իմ վանդակէս, նայեցայ.
 7 Եւ անմիաներուն մէջ տեսայ,
 Երիտասարդներուն մէջ պակասամիտ պատանի մը
 գտայ,
 8 Որ փողոցին մէջ այն կնոջ րանք անկիւնին քովէն
 կ'անցնէր,
 Ու անոր տանը ճամբուն բռնեց,
 9 Երբ իրելուն եղաւ, օրը տարածամեցաւ
 Ու գիշերուն մութը տիրեց.
 10 Եւ տօն անոր առջեւ կին մը ելաւ,
 Անիկա պառնիկի կերպարանք ու նենգաւոր սիրտ մը
 ունէր.
 11 Անիկա աղաղակող ու անդգամ էր,
 Ու անոր ոտքերը իր տանը մէջ չէին կենար.
 12 Երբեմն դուրսը, երբեմն հրապարակները,
 Եւ ամէն անկիւնի քով դարձանամուտ կ'ըլլար.
 13 Զանիկա բռնեց համբուրեց,
 Ու լիբը երեսով անոր ըսաւ,
 14 Իմ քովս խաղաղութեան զոհեր կան.
 Ես այսօր իմ ուխտերս կատարեցի.
 15 Անոր համար ելայ քեզ դիմաւորելու,
 Քու երեսդ փնտռելու, ու քեզ գտայի.
 16 Իմ անկողինս ծածկոցներով զարդարեր եմ,
 Եգիպտոսի ծաղկանկար բեհեզով.
 17 Անկողինս վրայ զմուռս,
 Հալուէ ու կրնամն ցաներ եմ.
 18 Եկուր մինչեւ առաւ սիրով զուարճանա՛նք,
 Ու ցանկութիւններով զօսնունք.
 19 Վասն զի այլոս տունը չէ,
 Անիկա հեռու ճամբոյ գնաց.

- 20 Ստակին քսակը իրեն հետ տուաւ,
 Եւ *լուսնի լուման՝ օրը իր տունը պիտի դառնայ:
 21 Այսպէս՝ իր շատ խօսքերովը զանիկա հրապուրեց,
 Ու իր շրթունքներուն շողքորթութիւնովը զանիկա
 ստիպեց:
 22 Ան աւ շիտակ կնոջ ետեւէն,
 Սպանդանոցը գացող արջառի պէս,
 Պատժուելու ֆաջալ կապուած յիմարի մը պէս կ'եր-
 թայ,
 23 Մինչեւ որ նետը անոր լեարգը ծակէ.
 Ինչպէս թռչուն մը արտորալով դէպի ծուղակը
 կ'երթայ,
 Ու չգիտէր որ անիկա իր հոգւոյն համար լարաւ է:
 24 Եւ հիմա, ով որդիք, ինծի մտիկ ըրէք,
 Ու իմ բերնիս խօսքերուն ականջ դրէք:
 25 Քու սիրտդ անոր ճամբաներուն չխտորի,
 Եւ անոր շաւիղներուն մէջ չմտնիր.
 26 Վասն զի անիկա շատերը խցոտեց ու կործանեց,
 Ու անոր բոլոր մեռցուցած մարդիկը զօրաւոր էին:
 27 Անոր տունը դժոխքի ճամբաներն է,
 Անոնք մահուան շտեմարանները կ'իջնեն:

ԳԼ. Ը

- 1 Ահա իմաստութիւնը կը կանչէ,
 Ու խոհեմութիւնը իր ձայնը կու տայ:
 2 Անիկա բարձր տեղերու գլուխ, ճամբու վրայ

*Կա՛մ, տօնախմբութեան սրըշուած

- Եւ շաւիղներու մէջ կը կայնի:
- 3 Անկազմ գումարներուն քով, քաղաքներուն բերանը
Ու գումարներուն մուտքը աղտոտակեցով՝ Բեհե:
- 4 Ով մարդիկ, ձեզի կը կանչեմ:
Եւ իմ՝ ձայնս մարդոց որդիներուն է:
- 5 Ով տղէտներ, իմաստութիւն սորվեցէք.
Ով անմիտներ, իմացող սիրտ ունեցէք:
- 6 Լսեցէք, վասն զի աղնիւ բաներ պիտի խօսիմ,
Ու իմ՝ շրթուներէս պիտի բանամ՝ ուղիղ բաներ
խօսելու համար:
- 7 Փանդի իմ քիմքս ճշմարտութիւն պիտի խօսի,
Բայց իմ՝ շրթուներս ամբարշտութիւնէ կը զգուի:
- 8 Բերնիս բոլոր խօսքերը արդարութեամբ են,
Եւ անոնց մէջ խոտորնակ ու ծուռ բան չկայ:
- 9 Ամէնն ալ հասկցողին ուղիղ են,
Ու գիտութիւն գանձողներուն շրտակ են:
- 10 Իմ խրատս տաւք, և ոչ թէ արծաթ.
Ու ընտիր ոսկիէն աւելի գիտութիւնը օրէցեմ:
- 11 Վասն զի իմաստութիւնը գոհարներէն աղէկ է.
Եւ բոլոր ցանկալի բաները չեն կրնար անոր հաւասարել:
- 12 Ես իմաստութիւնս օրոմտութեան հետ կը բնակիմ,
Եւ ճարտարութեանց զիտութիւնը կը գտնեմ:
- 13 Տէրօջը վախը չարութիւնը տանին է.
Ես հպարտութիւնը, ամբարտաւանութիւնը, չար
ճամբան
Ու նենգաւոր բերանը կ'ատեմ:
- 14 Խորհուրդը և խոհականութիւնը իմն են.
Ես եմ հանճարը, ու զօրութիւնը իմն է:
- 15 Թաղաւորները ինձմով կը թաղաւորեն,

- Ու նախարարները ինձմով արդարութեան կանոններ կը
դնեն:
- 16 Ինձմով՝ կ'ընեն իշխանները,
Ազնուականները և երկրի բոլոր դատաւորները:
- 17 Ես կը սիրեմ՝ զիս սիրողները,
Եւ զիս կանուխ փնտռողները զիս կը գտնեն:
- 18 Իմ քովս հարստութիւն ու փառք,
Ընտիր ստացուածք և արդարութիւն կայ:
- 19 Իմ պտուղս ոսկիէն ու մաքուր ոսկիէն,
Եւ իմ արդիւնքս ընտիր արծաթէն աղէկ է:
- 20 Ես արդարութեան ճամբուն մէջ,
Իրաւունքի շաւիղներուն մէջ, կը քաղեմ,
- 21 *Որպէս զի զիս սիրողներուն ստացուածք ժառանգե-
ցնեմ*:
- Ու անոնց գանձերը պիտի լեցնեմ:
- 22 Տէրը իր ճամբուն սկիզբը,
Իր վաղեմի գործերէն առաջ, զիս ստացեր էր:
- 23 Ես յառաջման,
Երկրի սկիզբէն առաջ, թօժուեցայ,
- 24 Անդունդները չեղած,
Առատ ջուրերուն աղբիւրները չեղած, ես ծնած եմ,
- 25 Լեռները չտեղաւորուած,
Բլուրներէն առաջ, ես ծնած եմ:
- 26 Տակաւին երկիրը ու բաց տեղերը
Եւ աշխարհիս հողերուն ժառանգիւր չտեղծած,

*Կամ, Զիս սիրողներուն ժառանգութիւն տալու հա-
րաւ-ճիւն ունիմ*

†Կամ, հաստատուեցայ

‡Կամ, բարձր տեղերը

- 27 Երբ երկինքները կը պատրաստէր,
Ու անդունդներուն երեսին վրայ կամար կը ձգէր, ես
Հոն էի:
- 28 Երբ վերի ամպերը կ'ուժովցնէր,
Եւ անդունդներուն աղբիւրները կը հաստատէր,
- 29 Երբ ծովուն կանոն կը դնէր,
Որպէս զի ջուրերը իր հրամանէն դուրս չելլեն,
Ու երբ երկրի հիմքը կը ձգէր,
- 30 Այն ատեն ես անոր քով ճարտարապետ էի,
Եւ ամէն օր անոր զուարճութիւնն էի,
Ու միշտ անոր առջեւ կ'ուրախանայի:
- 31 Ես աշխարհի մէջ աւանդ երկրին վրայ կ'ուրախա-
նայի,
Ու իմ զուարճութիւնս մարդոց որդիներուն հետ էր:
- 32 Եւ հիմա, ով որդիք, ինծի մօտիկ ըլլէք.
Վասն զի իմ ճամբաներս պահպանէրը երջանիկ
կ'ըլլան:
- 33 Խրատ մօտիկ ըրէք ու իմաստուն եղէք,
Ու անիկա մի մերժէք:
- 34 Երանի՛ այն մարդուն որ ինծի մօտիկ կ'ընէ,
Ամէն օր իմ դռներուն քով կը հսկէ,
Եւ իմ գրանդիքներս կը դիտէ:
- 35 Վասն զի զիս գտնողը կեանք կը գտնէ,
Ու Տէրօջմէ շնորհք կը ստանայ:
- 36 Բայց ինծի գէմ մեղանչողը իր հագւոյն անիրաւու-
թիւն կ'ընէ.
Բոլոր զիս ատողները միահը կը սիրեն:

ԳԼ. Թ

- 1 Իմաստութիւնը իր տունը շինեց,
Ու իր եօթը սիւները *կանգնեց.
- 2 Իր անասունները մօրթեց, իր գինին խառնեց
Ու իր սեղանը պատրաստեց:
- 3 Անիկա իր աղախիները զրկեց,
Ու քաղաքին բարձր տեղերուն վրայ կը կանչէ.
- 4 Ով որ պարզամիտ է, թող հոս գայ,
Ու պակասամիտ եղողին կ'ըսէ,
- 5 Եկէք իմ հացէս կերէք,
Ու խառնած գինիէս խմեցէք.
- 6 Յիմարութիւնը թողուցէք, որպէս զի սպրիք,
Ու խոհեմութեան ճամբուն մէջ քալեցէք:
- 7 Ծաղը ընողը յանդիմանողը իրեն անարգանք,
Ու ամբարիշտը խրատողը իրեն արատ կը վատկի:
- 8 Ծաղը ընողը մի յանդիմանէր, որ չըլլայ թէ քեզի
Թ շնամի ըլլայ.
- Իմաստունը յանդիմանէ, ու քեզ պիտի սիրէ:
- 9 Իմաստունին Խրատ տուր, և աւելի իմաստուն պիտի
ըլլայ.
- Արդար մարդուն սորվեցուր, ու էր իմաստութիւնը
պիտի աւելցնէ:
- 10 Իմաստութեան սկիզբը Տէրօջը վստիս է,
Ու Սմեռասուրբին գիտութիւնը հանճար է:
- 11 Վասն զի քու օրերդ ինծմով պիտի շատնան,

*Բէր. տաշեց

†Կաթ, լեցուց

‡Կաթ, լեցուցած

|| Կաթ, սուրբերուն

- Եւ քեզի կեանքի տարիներ պիտի աւելնան:
- 12 Եթէ իմաստուն ես, քեզի իմաստուն ես,
Ու եթէ ծաղր ընող ես, անոր պատիժը միայն դուն
պիտի կրես:
- 13 Անդգամ կինը աղաղակող կ'ըլլայ.
Անիկա անմիտ է ու բան մը չգիտեր:
- 14 Եւ քաղաքին բարձր տեղերը,
Իր տանը դուռը ամրապնդող վրայ կը նստի,
- 15 Որպէս զի իրենց ճամբան շիտակ գտցող
Անցաւորները կանչէ,
- 16 Ով որ պարզամիտ է, թող հոս գայ.
Ու պակասամիտ եղողին կ'ընէ,
- 17 Գողցուած ջուրերը անոյշ են,
Եւ գաղտուկ հացը համով կ'ըլլայ:
- 18 Բայց անիկա չգիտեր որ այն տեղը մեռելներ կան,
Ու անոր հրաւիրած մարդիկը դժոխքին անդունդնե-
րուն մէջ են:

ԳԼ. Ժ

Սողոմոնի առակները:

- 1 Իմաստուն տղան իր հայրը կ'ուրախացնէ.
Բայց անմիտ տղան իր մօրը տրամաթիւն է:
- 2 Անօրէնութեան գանձերը օգուտ չեն ընել.
Բայց արդարութիւնը մահուանէ կ'ազատէ:
- 3 Տէրը արդարին հոգին անթիւ չթողուր.
Բայց ամբարիշտներուն ցանկութիւնը կը խափանէ:
- 4 Ծաղլ ձեռքով բանողը աղքատ կ'ըլլայ.
Բայց ժիր մարդոց ձեռքը հարստութիւն կը բերէ:
- 5 Ան որ ամառը կը ժողվէ, խոհեմ աղայ է.

- Հունձքի տանն քնացողը ամօթի պատճառ եղող
աղայ է:
- 6 Արդարին գլխուն վրայ օրհնութիւններ կան.
Բայց բռնութիւնը ամբարիշտներուն բերանը կը գոցէ:
- 7 Արդարներուն յիշատակը օրհնեալ կ'ըլլայ.
Բայց ամբարիշտներուն անունը կը փախի:
- 8 Իմաստուն սիրտ ունեցողը պատուիրանքները կը բռնէ.
Բայց յիմար չըթուէր ունեցողը կը կործանի:
- 9 Կատարելութեամբ քաղողը ապահովութեամբ կը
քալէ.
Բայց իր ճամբանները ծռողը պիտի ճանչցուի:
- 10 Աչքով ահարկութիւն ընողը նեղութիւն կու տայ.
Ու յիմար չըթուէր ունեցողը կը կործանի:
- 11 Արդարին բերանը կեանքի աղբիւր է.
Բայց բռնութիւնը ամբարիշտներուն բերանը կը գոցէ:
- 12 Ատելութիւնը կռիւներ կը հանէ.
Բայց սէրը ամէն յանցանքները կը ծածկէ:
- 13 Իմաստունին չըթուէրներուն վրայ իմաստութիւն կը
գանուի.
Բայց պակասամիտ եղողին կռուակին համար դաւա-
զան պէտք է:
- 14 Իմաստունները գիտութիւն կը գանձեն.
Բայց յիմարին բերանը կործանման մօտ է:
- 15 Հարուստին ճոխութիւնը իր ամուր քաղաքն է.
Բայց տնտեսներուն աղքատութիւնը իրենց կործա-
նուծն է:
- 16 Արդարին գործը կեանքի համար է.
Իսկ ամբարշտին արդիւնքը մեղքի համար է:
- 17 Խրատ պահողը կեանքի ճամբուն մէջ է.
Բայց յանգիմանութիւնը մերժողը կը մնջորի:

- 18 Ատեղութիւնը ծածկողը ստախօս շրթունքներ աւել,
Ու բամբասանք հանողը անմիտ է:
- 19 Շատ խօսքերու մէջ յանցանք զատկաւ չէ.
Բայց իր շրթունքները զոգողը խելացի է:
- 20 Արդարին լեզուն ընտիր արժաթ է.
Ամբարիշտներուն սիրտը քիչ արժէք ունի:
- 21 Արդարին շրթունքները շատերուն առաջնորդութիւն
կ'ընեն.
Բայց յիմարները խելքի պակասութիւնէ կը մեռնին:
- 22 Տէրոջը օրհնութիւնն է որ հարստութիւն կու տայ,
Ու անոր հետ տրտմութիւն չխառնեիր:
- 23 Զարութիւն ընելը յիմարին զրօսանք է.
Բայց խոհեմ՝ մարդուն՝ իմաստութիւնը:
- 24 Զար մարդուն վախցած բանը իր վրայ կու գայ.
Բայց արդարներուն փափաքը կը լեցուի:
- 25 Մըրիկը անցնելուն պէս ամբարիշտը բնաջինջ կ'ըլլայ.
Բայց արդարը յաւիտենական հիմ աւել:
- 26 Խնչպէս քացախը ակուտներուն, և ծուխը աչքերուն,
Ծոյլն ալ զինք զրկողներուն այնպէս է:
- 27 Տէրոջը վախը օրեր կ'աւելցնէ.
Բայց ամբարիշտներուն տարիները պիտի կարճանան:
- 28 Արդարներուն յոյսը ուրախութիւն է.
Բայց ամբարիշտներուն ակնկալութիւնը պիտի կորսուի:
- 29 Տէրոջը ճամբան արդարին զօրութիւն է.
Բայց անօրէնութիւն գործողներուն կործանում է:
- 30 Արդարը պիտի չսատանի յաւիտեան.
Բայց ամբարիշտները երկրի վրայ պիտի չընակին:
- 31 Արդարին բերանը իմաստութիւն կը բխէ.
Բայց նենգաւոր լեզուն պիտի կարուի:

- 32 Արդարին շրթունքները հաճոյ բանը գիտեն,
Բայց ամբարիշտներուն բերանը՝ փայն նենգութիւն:

ԳԼ. ԺԱ

- 1 Նենգութեան կշիռքը Տէրոջը տռջև պիղծ է.
Բայց ուղիղ խեղճ քարը անոր հաճոյ է:
- 2 Երբ հպարտութիւնը գայ, անարգութիւնն ալ կու գայ.
Բայց իմաստութիւնը խոնարհներուն հետ է:
- 3 Ուղիղներուն շիտակութիւնը անոնց առաջնորդութիւն կ'ընէ.
Բայց անօրէններուն ծռութիւնը զանաք բնաջինջ կ'ընէ:
- 4 Բարկութեան օրը հարստութիւնը օգուտ մը չըներ.
Բայց արդարութիւնը մահուանէ կ'ազատէ:
- 5 Կատարեալներուն արդարութիւնը անոնց ճամբան
կը շիտկէ.
Բայց անիրաւը իր անիրաւութիւնովը կ'իյնայ:
- 6 Ուղիղներուն արդարութիւնը զանոնք կ'ազատէ.
Բայց անօրէնները իրենց *չարութեանը մէջ կը բռնուին:
- 7 Երբ չար մարդը մեռնի, ահա ակնկալութիւնը կը
կորսուի.
Եւ անօրէններուն յոյսը կը կորուսի:
- 8 Արդարը նեղութիւնէ կ'ազատի,
Ու անոր տեղ ամբարիշտը կ'եղծայ:
- 9 Կեղծաւորը բերնով իր գրացին կը կորսնցնէ.

- Բայց արդարեւ գիտութեամբ կ'աղաթին:
- 10 Արդարեւ երուն յաջողութեամբ վրայ քաղաքը կ'ուրախանայ.
- Ու երբ չարերը կորսուին, ցնծութեան ձայն կը լսուի:
- 11 Ուղիղներուն օրհնութիւնովը քաղաքը կը բարձրանայ.
- Բայց ամբարիշտներուն բերնովը կը կործանի:
- 12 Պակասած եղողը իր դրացին կ'արհամարհէ.
- Բայց խոհեմ մարդը կը լսէ:
- 13 Բանաստեղծութեան պոռթկողը գաղանթը կը յայտնէ.
- Բայց հաւատարիմ՝ հոգի ունեցողը բաժնի կը ծածկէ:
- 14 Ժողովուրդը առանց *խոհականութեան կը կործանի.
- Բայց խորհրդականներու բազմութեամբ փրկութիւն կ'ըլլայ:
- 15 Օտարականին երաշխաւոր եղողը անշուշտ չարիքի կը չանդիպի.
- Բայց երաշխաւորութիւնը առողջ սպասող է:
- 16 Շնորհակալ կ'ընէր պատիւ կը ստանայ.
- Եւ Դժոխքը մարդիկ հարստութիւն կը ստանան:
- 17 Ողորմած մարդը իր անձին աղէկութիւն կ'ընէ.
- Բայց անողորմ մարդը իր մարմնին նեղութիւն կուտայ:
- 18 Ձար մարդը անտի գործ կը գործէ.
- Բայց արդարութիւն ցանողը ապահով վարձք կ'ուռնենայ:
- 19 Խնչպէս արդարութիւնը կեանքի կ'առաջնորդէ,
- Շոյնպէս չարութեան հետեւողը իր մահուանը կ'երթայ:
- 20 Ծուռ սիրտ ունեցողները Տէրջըր առջև պիտի են.

- Բայց ուղիղ ճամբայ քաղաքները անոր հաճոյ են:
- 21 Անօրէնները՝ *Բէւ ձեռք ձեռքի պալլէ Գաբանի՝
անպատիւ պիտի չմնան.
- Բայց արդարեւ երուն սերունդը պիտի ազատի:
- 22 Գեղեցիկ կ'ընէ՝ որ խոհեմութիւն չունի,
- Խողին քիթը Գրաւա՝ ոսկի օղակին կ'ընեն:
- 23 Արդարեւ երուն ցանկութիւնը միայն բարութիւն է.
- Բայց անօրէններուն ակնկալութիւնը բարկութիւն պիտի ըլլայ:
- 24 Մարդ կայ որ իր պաշտօնէն ցրուելով՝ կ'աւելցնէ,
- Ու Դարձայ որ չափէ դուրս կը խնայէ, բայց կարօտութեան կ'ընեն:
- 25 Բարեբաւ անձը պիտի գիւնայ.
- Եւ ան օր կ'ուռգէ՝ ինքն ալ պիտի ոռոգուի:
- 26 Յորենը պահողին՝ ժողովուրդը անէծք կուտայ.
- Բայց զանկա ծախողին գլխուն վրայ օրհնութիւն կ'ըլլայ:
- 27 Աղէկութեան համար փոյթ ունեցողը շնորհք կը ստանայ.
- Բայց ով որ գէշութիւն կը փնտռէ, անկա իրեն պիտի հանդիպի:
- 28 Իր հարստութեանը վրայ յղար դնողը պիտի իշխայ.
- Բայց արդարեւ երուն կանանչ տերեւի պէս պիտի ծաղկին:
- 29 Իր տանը նեղութիւն տուողը հով պիտի ժառանգէ.
- Ու յիմարը իմաստուն սիրտ ունեցողին ծառայ պիտի ըլլայ:
- 30 Արդարեւ պտուղը կենաց ծառ է.
- Եւ հոգիներ վատարկողը իմաստուն է:

- 31 Ահա արդարեւ երկրի վրայ պատիժ կը կրէ.
Ո՞ւր մնաց ամբարշտը ու մեղաւորը:

ԳԼ. ԺԲ

- 1 Խրատ սիրողը գիտութիւն կը սիրէ,
Ու յանդիմանութիւն տաողը անմիտ է:
- 2 Բարի մարդը Տէրոջմէ շնորհք կը ստանայ.
Բայց Աստուծոյ նենգաւոր մարդը պիտի դատապարտէ:
- 3 Մարդը անխրատութեամբ չափազանց չունենար.
Բայց արդարեւեւ արմատը չչարժիր:
- 4 Աւաքքնի կինը իր երկանը պատկ է,
Բայց նախատինք բերողը անոր սակարեւուն մէջի
փառութեանը պէս է:
- 5 Արդարեւեւ մտածութիւնները իրաւունք են.
Բայց ամբարիշտներուն խորհուրդները նենգութիւն են:
- 6 Ամբարիշտներուն խօսքերը արիւնի համար դարան են.
Բայց ուղիղներուն բերանը զիրենք կ'ազատէ:
- 7 Ամբարիշտները կը կործանին ու բնաջինջ կ'ըլլան.
Բայց արդարեւեւ տունը կը հաստատուի:
- 8 Մարդը իր խոհեմութեանը չափ կը գտնուի.
Բայց ծուռ սիրտ ունեցողը կ'անարգուի:
- 9 Աննշան մարդը որ ծառայ ունի,
Ձինք մեծցնող ու հացի կարօտ եղողէն աղէկ է:
- 10 Արդարեւ իր անասուններուն կեանքին համար հոգ կը
տանի.
Բայց ամբարիշտներուն աղիքները անողորմ են:
- 11 Իր երկիրը գործողը հացով կը կշտանայ.
Բայց դատարկ մարդուց հեռեւտողը պակասամիտ է:
- 12 Ամբարիշտը չարքուն աւարին կը փափաքի.

- Բայց արդարեւեւ արմատը պտուղ կու տայ:
- 13 Չարը եւ շրթունքներուն յանցանքովը որոգայթը
կ'իշխայ.
Բայց արդարեւ նեղութենէ կ'ելլէ:
- 14 Մարդը իր բերնին պտուղէն բարեքներով կը լեցուի.
Ու մարդուն ձեռքերուն հասուցումը իրեն պիտի
դառնայ:
- 15 Յիմարին ճամբան իր աչքերուն շիտակ է.
Բայց խրատ մտիկ ընողը իմաստուն է:
- 16 Յիմարը նոյն օրը կը յայտնէ իր բարկութիւնը.
Բայց անարգանքը ծածկողը խեղացի է:
- 17 Հշմարտութիւն խօսողը արդարութիւն կը յայտնէ,
Իսկ սուտ վկան՝ նենգութիւն:
- 18 Մարդիկ կան որոնք իրենց շատախօսութիւնովը սուրի
պէս կը խոցոտեն.
Բայց իմաստուններուն լեզուն բժշկութիւն է:
- 19 Հշմարտախօս շրթունքը միշտ հաստատ կը մնայ.
Բայց ստախօս լեզուն վայրկեանական է:
- 20 Չարութիւն ամառողին արտին մէջ նենգութիւն
կ'ըլլայ.
Բայց խաղաղութեան համար խորհուրդ ընողները
ուրախութիւն կ'ունենան:
- 21 Արդարեւ բնաւ չարիք չհասնիր.
Բայց ամբարիշտները թշուառութիւններով կը լեց-
ուին:
- 22 Սուտ շրթունքը Տէրոջը զգուցիկ է.
Բայց հաւատարմութիւն ընողները անոր հաճոյ են:
- 23 Խոհեմ մարդը եւ գիտցածը կը ծածկէ.
Բայց յիմարներուն սիրտը յիմարութիւն կը հրատա-
րակէ:

- 24 Ժիր մարդոց ձեռքը կ'ընկե՛ս,
Ու ծոյլը հարկատու կ'ըլլայ:
- 25 Մարդուն արտին մէջ եղող վնասը զանկեալ կը ճնշէ.
Բայց աղէկ խօսքը կ'ուրախացնէ զանկեալ:
- 26 Արդարը *իր ընկերին ճամբայ կը ցուցնէ՝.
Բայց ամբարիշտներուն ճամբան զիրենք կը մուրեցնէ:
- 27 Ծոյլը իր որսը չէփեր.
Բայց ժիր մարդուն ոտոցուածքը պատուական է:
- 28 Արդարութեան ճամբուն մէջ կեանք կայ.
†Եւ անոր շաւիղներուն ճամբուն մէջ մահ չկայ՝:

ԳԼ. ԺԳ.

- 1 Իմաստուն տղան իր հօրը խրատը Ժողի 1'ընէ.
Բայց ծաղը ընողը յանդիմանութիւնը մօտիկ չընէր:
- 2 Մարդը իր բերնին պտուղէն բարութիւն կ'ուտէ,
Բայց անօրէններուն հոգին՝ բռնութիւն:
- 3 Իր բերանը զսպողը իր անձը կը պահէ.
Բայց շրթունքները լայն բացողը պիտի կորուսի:
- 4 Ծոյլին հոգին կը ցանկայ ու բան մը չսէնի.
Բայց Ժրտջան մարդոց հոգին կը գերնայ:
- 5 Սուտ խօսքը արդարին ատելի է.
Բայց ամբարիշտը ամօթալից ու խայտառակ վարք ունի:
- 6 Արդարութիւնը կատարելութեամբ քաղցները կը պաշտպանէ.
Բայց չարութիւնը մեղաւորները կը կործանէ:

*Կա՛մ, իր ընկերէն գերազանց է

†Կա՛մ, Բայց չափերուն կոխած ճամբան մահուան էլ Դա՛նէ

- 7 Կան որ զիրենք հարուստ կը ցուցնեն ու բան մը չունին,
Եւ կան որ զիրենք աղքատ կը ցուցնեն ու շատ հա-
րատութիւն ունին:
- 8 Մարդուն կեանքին փրկանքը իր հարստութիւնն է.
Բայց աղքատը յանդիմանութիւն չընէր:
- 9 Արդարներուն լայն զուարթ պիտի ըլլայ.
Բայց ամբարիշտներուն ճրագը պիտի մարի:
- 10 Յիբաւի հպարտութիւնէ կտիւ կը ծագի.
Բայց խրատ մօտիկ ընողներուն քով իմաստութիւն կայ:
- 11 *Անխրատութեամբ Խօղճա՛ծ հարստութիւնը պիտի պակսի.
Բայց եր աշխատութիւնով Ժողվողը պիտի շատցնէ:
- 12 Ուշացած յոյսը սիրտը կը հիւանդացնէ.
Բայց փափաքին հասնիլը կեանքի ծառ մըն է:
- 13 Խօսքը արհամարհողը պիտի կորսուի.
Բայց պատուիրանքէն վախցողը վարձը պիտի առնէ:
- 14 Իմաստունին օրէնքը կեանքի աղբիւր է՝
Մահուան սրտայլթներէն ազատ մնալու համար:
- 15 Բարի խոհեմութիւնը շնորհք կու տայ.
Բայց անօրէններուն ճամբան դժուարին է:
- 16 Ամէն խելացի իմաստութեամբ կը դործէ,
Բայց անխիտը յիմարութիւն կը տարածէ:
- 17 Չոր պտուղամուսորը թշուառութեան մէջ կ'ընկնայ.
Բայց հաստատարիմ՝ դեռպունը բժշկութիւն է:
- 18 Խրատ անարդարը աղքատութիւն ու անարգութիւն
էլ է:
- Բայց յանդիմանութիւն մօտիկ ընողը պատիւ կը գտնէ:

*Խբբ. Ունայնութենէ

- 19 Փափաքին կատարուելը հոգիին անոյշ է.
Ու չարագործութենէ ետ կենալը յիմարներուն զրգ-
ուելի է:
- 20 Իմաստուններուն հետ քաղողը իմաստուն կ'ըլլայ.
Բայց անմիտներուն հետ ընկերացողը *չար կ'ըլլայ:
- 21 Մեղաւորներուն ետեւէն ձախորդութիւն կ'երթայ.
Բայց արդարներուն բարիք կը հասուցուի:
- 22 Բարի մարդը իր որդւոց որդիներուն ժառանգութիւն
կը թողու.
- Բայց մեղաւորին ստացուածքը արդարին համար կը
պահուի:
- 23 Ազգասններուն մշակած երկրին մէջ շատ ուտելիք
կայ.
- Բայց Դաւթ կայ որ անիրաւութենէ կը կորսուի:
- 24 Գաւազանին խնայողը իր որդին կ'աւտէ.
Բայց զանկա սիրողը կանուխ կը խրատէ:
- 25 Արդարը մինչեւ իր անձին կշտանալը կ'աւտէ.
Բայց ամբարիշտներուն փորը կարօտութիւն պիտի
բաշէ:

ԳԼ. ԺԳ

- 1 Իմաստուն կիները իրենց տունը կը շինեն.
Բայց յիմար կինը զանկա իր ձեռքովը կը փրցնէ:
- 2 Իր ուղղութեանը մէջ քաղողը Տէրօջմէ կը վախճայ.
Բայց ծուռ ճամբայ ունեցողը զանկա կ'ամարդէ:
- 3 Յիմարին բերանը հպարտութեան գաւազան կայ.
Բայց իմաստուններուն շրթունքները զերեւք կը
պահեն:

*Կա՛, չարիքի կը հանդիպի

- 4 Ուր արջառ չկայ, մուռը մաքուր կը մնայ.
Խկ արդիւնքին առատութիւնը եղին զօրութենէն
աւաք կու գայ:
- 5 Ճշմարտութեան վկան սուտ չխօսիր.
Բայց անիրաւ վկան ստութիւններ *կը թափէ քեռնէն:
- 6 Ծաղը ընողը իմաստութիւն կը փնտռէ ու Գլխահն.
Բայց իմաստուններուն համար գիտութիւնը դիւ-
րին է:
- 7 Յիմար մարդէն հեռացիր,
Երբ կ'իմանաս որ իմաստուն շրթունքներ չունի:
- 8 Խեղացի մարդուն իմաստութիւնը իր ճամբան հաս-
կընալն է.
- Բայց յիմարներուն անմտութիւնը նենգութիւն է:
- 9 Յիմարները յանցանքը ծաղը կ'ընեն.
Բայց ուղիղներուն մէջ ներողամտութիւն կայ:
- 10 Մարդու սիրտը իր հոգիին ցաւը կը ճանչնայ.
Ու անոր ուրախութեանը ուրիշ մասնակից չըլլար:
- 11 Ամբարիշտներուն տունը պիտի կործանի.
Բայց ուղիղներուն վրանը պիտի ծաղկի:
- 12 Ճամբայ կայ որ մարդուն շիտակ կ'երեւնայ
Բայց անոր վախճանը մահուան ճամբաններն է:
- 13 Ծիծաղելու ատենն ալ Դաւթաւ սիրտը արտաբերութիւն
կը գգայ,
Եւ ուրախութեան վախճանը սուգ կ'ըլլայ:
- 14 Ապականած սիրտը իր ճամբաններէն
Ու բարի մարդը ինքիւրմէն պիտի կշտանայ:
- 15 Միամիտ մարդը ամէն խօսքի կը հաւատայ.
Բայց խելացին իր քայլերը կը քննէ:

*Եբբ. կը փչէ

†Եբբ. չկայ

- 16 Իմաստունը կը վախճայ ու չարութիւնէ կը փախչի.
Բայց անմիտը կը հպարտանայ ու յանձնապատաս
կ'ըլլայ:
- 17 Շուտ բարեկացողը յիմարութիւն կ'ընէ.
Ու նենգամիտ մարդը ատելի է:
- 18 Անխոհեմները անմտութիւն կը ժառանգեն.
Բայց խելացիները զիտութեամբ կը պահուին:
- 19 Չարերը բարիներուն առջև կը խանարհին,
Եւ ամբարիշտները՝ արդարներուն դրանք քով:
- 20 Աղքատը մինչև անգամ՝ իր ընկերին տալի է.
Բայց հարստաւին բարեկամները շատ են:
- 21 Իր ընկերը անարգողը մեղք կը գործէ.
Բայց աղքատին ողբմութիւն ընողը երանելի կ'ըլլայ:
- 22 Ահա չարութիւն մտածողները կը մուրին.
Բայց բարութիւն մտածողներուն ողբմութիւն ու
ճշմարտութիւն կ'ըլլայ:
- 23 Ամէն աշխատանքի մէջ օգուտ մը կայ.
Բայց *գատարկաբանութիւնը՝ միայն կարօտութեան
իւ քանի մարդ:
- 24 Իմաստուններուն հարստութիւնը իրենց պատկն է.
Բայց անմիտներուն խորհրդութիւնը յիմարութիւն է:
- 25 Հաւատարիմ՝ վկան հոգիներ կ'ազատէ.
Բայց խորհալի ստութիւններ դուրս կու տայ:
- 26 Տէրոջը վտիխ մէջ հաստատ վտտհոութիւն կայ.
Ու անոր որդիները ապաւէն պիտի ունենան:
- 27 Տէրոջը վտիւր կեանքի աղբիւր է՝
Մահուան որդայթներէն ազատ մնալու համար:
- 28 Ժողովուրդին բազմութիւնը թագաւորին պատին է.

*Եբբ. շրթունքներուն խօսքը Կիւմ, յիմարութիւնը

- Բայց ժողովուրդին նուազութիւնը իշխանին կործա.
նուծն է:
- 29 Երկայնամիտ մարդը շատ խոհեմ է.
Իսկ կարճամիտը շատ յիմարութիւն կ'ընէ:
- 30 *Հանգարտ սիրտը մարմնին կեանք է.
Բայց նախանձը ուկորներուն փտութիւն է:
- 31 Աղքատին զրկանք ընողը անոր Ստեղծիչը կ'անարգէ.
Բայց անանկին ողբմութիւն ընողը վնիկա կը պատ.
ուէ:
- 32 Ամբարիշտը իր չարութեանը համար կը վաճառուի.
Բայց արդարը իր մահուան ատենը ապաւէն կ'ունենայ:
- 33 Խելացի մարդուն սրտին մէջ իմաստութիւն կը
հանգչի.
- Իսկ յիմարներուն ներսը եղածը կը ճանչցուի:
- 34 Արդարութիւնը ազգը կը բարձրացնէ.
Բայց մեղքը ժողովուրդներուն անարգանք է:
- 35 Խոհեմ ծառային՝ թաղաւորը կը հաճի.
Բայց նախատինք բերող ծառային կը բարկանայ:

ԳԼ. ԺԵ

- Մեղմ պատասխանը սրտմտութիւնը կ'իջեցնէ.
Բայց խիտ խօսքը բարկութիւնը կը զրգռէ:
- 2 Իմաստուններուն լեզուն գիտութիւնը հաճոյ կ'երեւ.
ցընէ.
- Բայց անմիտներուն բերանը յիմարութիւն կը բղխէ:
- 3 Տէրոջը աչքերը ամէն տեղ
Չարերը ու բարիները կը գիտեն:

- 4 *Խաղաղասէր լեզուն կենաց ծառ է.
Բայց խռովարար լեզուն սիրտ կը կտարէ:
- 5 Յիմարը իր հօրը խրատը կ'անարգէ.
Բայց յանդիմանութեամբ կ'առնէ իր լեզուն:
- 6 Արդարեւ տունը մեծ գանձ կայ.
Բայց ամբարշտին եկամուտներուն մէջ խռովութիւն կայ:
- 7 Իմաստուններուն շրթունքները գիտութիւն կը տարածեն.
Բայց յիմարներուն սիրտը խառնակ է:
- 8 Ամբարիշտներուն զոհը Տէրոջը առջև պիտի գնէ.
Բայց ուղիղներուն աղօթքը անոր ընդունելի է:
- 9 Տէրը ամբարշտին ճամբայէն կը ղզուի.
Բայց արդարութեան հետեւողը կը սիրէ:
- 10 Ուղիղ ճամբան մերժողին՝ չգէշ պատիժ կ'առնայ.
Ու յանդիմանութիւնը ատողը պիտի մեռնի:
- 11 Դժոխքը ու կորուստը Տէրոջը առջև են.
Ո՛րչափ աւելի մարդոց սրբիներուն սիրտերը:
- 12 Ծաղը ընողը իր յանդիմանիչը չսիրեր,
Եւ իմաստուններուն քով չերթար:
- 13 Ուրախ սիրտը երեսը կը ղուարթացնէ.
Բայց սրտին արտմութենէն հոգին կը ճնշուի:
- 14 Հանճարեղ սիրտը գիտութիւն կը փնտռէ.
Բայց անմիտներուն բերանը յիմարութեամբ կը սնանկի:
- 15 Վշտալից մարդուն ամէն օրերը գէշ են.
Բայց ուրախ սիրտը մշտնջենաւոր կոչուեալ մէջ է:

*Կա՛մ, Բժշկութիւն տուող †Կա՛մ, հաստատ
‡Կա՛մ, խրատը գէշ է Բա՛մ

- 16 Աւելի աղէկ է քիչ բանը Տէրոջը վախովը,
Քան թէ մեծ գանձը՝ խռովութիւնով:
- 17 Աւելի աղէկ է սէր եղած տեղը խտեղէն կերակուրը,
Քան թէ գէր ղուարակը՝ առեւտրութիւնով:
- 18 Բարկասիրտ մարդը վէճ կը հանէ.
Բայց երկայնամիտը կռիւն կը դադարեցնէ:
- 19 Ծղլին ճամբան փշեղէն ցանկի պէս է.
Բայց ուղիղներուն ճամբան բանուկ է:
- 20 Իմաստուն տղան իր հայրը կ'ուրախացնէ.
Բայց անմիտ մարդը իր մայրը կ'անարգէ:
- 21 Պակասամիտ մարդուն՝ յիմարութիւնը զրօտանք է.
Բայց իմաստուն մարդը կ'ուզէ է՝ ընկձացքը:
- 22 Առանց խորհուրդի՝ գիտաւարութիւնները կը ցրուին.
Բայց խորհրդականներուն շատութիւնովը կը հաստատուին:
- 23 Մարդ իր բերնին պատասխանովը կ'ուրախանայ.
Ու տառնովը ըսուած խօսքը ո՛րչափ գեղեցիկ է:
- 24 Կեանքի ճամբան խոչնժ մարդը դէպ ի վեր չէ Դժոխքի,
Որպէս զի վարի դժոխքէն հեռանայ:
- 25 Տէրը հպարտներուն տունը կը կործանէ.
Բայց որբեւարելին սահմանը կը հաստատէ:
- 26 Չար մարդուն խորհուրդները Տէրոջը առջև պիտի գնեն.
Բայց պարկեշտներուն խօսքերը հաճելի են:
- 27 Արդարութեան անձնատուր եղողը իր տունը խռովութեամբ մէջ կը ձգէ.
Բայց կաշառքներէ զզուողը պիտի ապրի:
- 28 Արդարեւ սիրտը տալու պատասխանը կը մտածէ.
Բայց ամբարիշտներուն բերանը չարիք կը բզկէ:
- 29 Տէրը ամբարիշտներէն հեռու է.
Բայց արդարներուն աղօթքը կը լսէ:

- 30 Աչքերու լոյսը պիտաւ կ'ուրախացնէ.
Բարի լուրը ոսկորները կը գիրցնէ:
31 Կեանքի յանդիմանութիւնը լոռը ազանջը
Խմաստուններուն մէջ կը բնակի:
32 Խրատ մերժողը իր հոգին կ'անարգէ.
Բայց յանդիմանութիւն մօտիկ ընողը խելք կը վատակի:
33 Տէրոջը վախը իմաստութեան խրատն է,
Ու փառքին առջեւէն խոնարհութիւնը կ'երթայ:

ԳԼ. ԺԶ

- 1 Սրտին արամադրութիւնները մարդուն ին վեր-
բերին.
Բայց լեզուին պատասխանը Տէրոջմէն է:
2 Մարդուն ամէն ճամբաները իրեն մաքուր կ'երեւան.
Բայց Տէրը հոգիները կը կշռէ:
3 Քու դործերդ Տէրոջը յանձնէ,
Եւ քու խորհուրդներդ պիտի հաստատունին:
4 Տէրը ամէն բան իր նպատակին՝ համար ստեղծեց,
Ու ամբարիշտն ալ՝ ձախորդ օրումն համար:
5 Ամէն սրտով հպարտները Տէրոջը առջև պիղծ են,
Ու ինչեւ ձեռք ձեռքի Գալու Քաբանին՝, անպատիժ
պիտի չմանն:
6 Ողորմութեամբ և ճշմարտութեամբ անօրէնութիւնը
կը քաւուի:
Ու Տէրոջը վախովը մարդ չարութեանէ կը հեռանայ:
7 Երբ Տէրը մարդուն ճամբաններուն կը հաճի,

*Կա՛մ, իրեն

†Կա՛մ, ազգէ ազգ

- Մինչև անգամ՝ անոր թշնամիները կը հաշտեցնէ
անոր հետ:
8 Աղէկ է քիչ բան արդարութեամբ,
Քան թէ մեծ եկամուտներ՝ անիրաւութեամբ:
9 Մարդուն սիրտը իր ճամբան կը հնարէ.
Բայց անոր քայլերը Տէրը կ'ուղղէ:
10 Թագաւորին շրթունքներուն վրայ ստուռածայլին ազ-
դեցութիւն կայ.
Անոր քերանքը դատաստանի մէջ չսխալիր:
11 Ուղիղ կշռորդը և կշիռքը Տէրոջն են.
Մախաղին ամէն ինչով քարերը անոր գործն են:
12 Զարագործութիւնը թագաւորներուն զգուշի է.
Վասն զի աթոռը արդարութեամբ կը հաստատունի:
13 Արդար շրթունքները թագաւորներուն հաճելի են,
Ու շիտակ խօսողը կը սիրեն:
14 Թագաւորին բարկութիւնը մահուան դեպքաններու
պէ՛ս է.
Բայց իմաստուն մարդը զանիկա կ'իջեցնէ:
15 Թագաւորին երեսին լոյսը կեանք է,
Ու անոր հաճութիւնը վերջին անձրեւին ամպին պէս է:
16 Իմաստութիւն ստանալը ոսկիէն ճրջափ աղէկ է,
Եւ հանճար վստակիլը արծաթէն աւելի ընտիր է:
17 Ուղիղներուն մեծ ճամբան չարութեան հրաժարիլն է.
Իր ճամբուն զգուշութիւն ընողը իր հոգին կը պահէ:
18 Կոտորածին առջեւէն հպարտութիւն,
Ու կործանման առջեւէն մմբարտաւանութեան ոգին
կ'երթայ:
19 Խոնարհներուն հետ խոնարհ ըլլալը
Հպարտներուն հետ աւար բաժնէլէն աղէկ է:
20 Գործի մէջ խելացութեամբ վարուողը բարիք կը դնէ:

Ու Տէրոջը ապաւինողը երանելի է:

21 Իմաստուն սիրտ ունեցողը խոհեմ կ'ըսուի:

Եւ շրթունքներուն քաղցրութիւնը գիտութիւն կ'աւելցնէ:

22 Խոհեմութիւնը՝ ունեցողին կեանքի աղբիւր է:

Բայց յիմարներուն խրատը յիմարութիւն է:

23 Իմաստունին սիրտը իր բերին իմաստութիւն կուտայ,

Ու իր շրթունքներուն գիտութիւն կ'աւելցնէ:

24 Վայելուչ խօսքերը մեղրի խորիւնին պէս են,

Հոգիին քաղցը ու սովորներուն բժշկութիւն են:

25 Ճամբայ կայ որ մարդուն շիտակ կ'երեւնայ,

Բայց անոր վախճանը մահուան ճամբաներն է:

26 Աշխատող անձը իրեն համար կ'աշխատի,

Քանզի իր բերանը կը պտահանջէ իրմէ:

27 Անօրէն մարդը չարութիւն կը փորէ,

Ու անոր շրթունքներուն վրայ իր թէ պլուղ կրակ մը կայ:

28 Ծուռ մարդը կուի կը հանէ,

Եւ քուն մտերիմ բարեկամները կը զատէ:

29 Անօրէն մարդը իր ընկերը կը խաբէ,

Ու զանիկա գէշ ճամբաներ կը տանի:

30 Նենգութիւններ մտածելու համար աչքերը կը քոցէ,

Եւ շրթունքներ խոճնելով չարութիւնը կը կատարէ:

31 Մաղի ճերմկութիւնը փառաց պտակ է,

Եթէ անիկա արդարութեան ճամբուն մէջ գանուի:

32 Երկայնաժիտ մարդը հզօր մարդէն աղէկ է,

Ու իր ոգին զաւորը՝ քաղաք առնողէ:

33 Վիճակը ծոցը կը ձգուի,

Բայց անոր ամէն կտրգաղրութիւնը Տէրոջմէն է:

ԳԼ ԺԷ

1 Աղէկ է պատու մը չոր հոգ խաղաղութիւնով,
Քան թէ տուն մը լեցուն զոհեր՝ կուխով:

2 Խոհեմ՝ ծառան նախատինք բերող որդիին կ'իշխէ,
Ու եղբայրներու մէջ ծառանգութեան բաժին կ'առնէ:

3 Արծաթի համար հալոց՝ Լ ոսկիի համար քուրայ կայ:
Բայց սիրտերը փորձողը Տէրն է:

4 Չար մարդը անիրաւին շրթունքներուն մտիկ կ'ընէ,
Ու ստախօսը քնատակար լեզուին ականջ կը դնէ:

5 Աղքատը ծաղը ընողը անոր Ստեղծիչը կ'անարգէ,
Եւ ձախորդութեան վրայ ուրախացողը անպատիժ պիտի չմնայ:

6 Որդւոց որդիները ծերերուն պատկն են,
Եւ որդւոց պարծանքը իրենց հայրերն են:

7 Ընտիր՝ խօսքը անզգամին չվայելը:
Ո՛րչափ աւելի ստախօս շրթունքը՝ աղնուականին:

8 Պարգեւը՝ իգործածողին առջև պատուական գոհարի պէս է:

Ուր որ դառնայ՝ յաջողութիւն կը գտնէ:

9 Յանցանքը ծածկողը բարեկամութիւն կը փնտռէ,
Բայց զանիկա պատմողը մտերիմ՝ բարեկամները կը զատէ:

10 Խոհեմ մարդուն աւելի կ'աղղէ Վիճակի մանուկութիւնը,

Քան թէ հարիւր քառաւոր հարուած՝ յիմարին:

*Եբբ. շրթունքը իկոմ, ընդունողին. եբբ. իր Տէրոջը

- 11 Ձար մարդը միշտ ապստամբութիւն կը փնտռէ,
 Դեւ տնոր խիստ պատգամաւոր կը զրկուի:
- 12 Այլ աղէկ է ձագերը գողցաւած արջուն առջև ելլել,
 Քան թէ յիմարի մը՝ տնոր յիմարութեան տանը:
- 13 Ով որ աղէկութեան փոխարէն չարիք կը հասուցանէ,
 Չարիքը տնոր տունէն պակաս պիտի չլլայ:
- 14 Կռիւիւն սկզբնաւորութիւնը ջուրին արձակմանը կը նմանի:
- Ուրեմն վէճը չբռնկած՝ ետ քաշուէ:
- 15 Ամբարիշտը արգարացնողը և արգարը ամբարիշտ հանողը՝
- Երկուքն ալ Տէրոջը առջև պիտի են:
- 16 Խմաստութիւնը ծախու առնելու գինը լինչ օգուտ ունի յիմարին ձեռքը:
- Որովհետեւ *խելք չունի:
- 17 Բարեկամը ամէն առեւն կը սիրէ,
 Ու եղբայրը նեղութեան առէնէ համար ծնած է:
- 18 Պակաստաւոր մարդը ձեռքը կուտայ,
 Ու իր բարեկամին †համար երաշխաւոր կ'ըլլայ:
- 19 Կռիւ սիրողը յանցանք կը սիրէ:
- Իր դուռը բարձրացնողը էր կործանումը կը փնտռէ:
- 20 Ծուռ սիրտ ունեցողը աղէկութիւն չգտնիր,
 Ու նենգաւոր լեզուով մարդը չարիքի մէջ կ'իյնայ:
- 21 Յիմարը ծնանողը արամութիւն կը կրէ,
 Եւ անդգամին հայրը չուրախանալ:
- 22 Ուրախ սիրտը գեղի պէս օգտակար է:
 Բայց կոտորած սիրտը սովորները կը չորցնէ:
- 23 Անօրէն մարդը առէնէ ծոցէն կաշաւք կ'առնէ,

- Որպէս զի արդարութեան ճամբաները ծռէ:
- 24 Խմաստութիւնը խոհեմ՝ մարդուն առջև է:
 Բայց յիմարին աչքերը երկրի ծայրերն են:
- 25 Յիմար աղան իր հօրը արամութիւն
 Ու զինք ծնանողին դառնութիւն կ'ըլլայ:
- 26 Աղէկ չէ արդարէն տուգանք առնել:
 *Ու ալ իշխանները ծեծել իրաւունք չ'ունեն համար՝
- 27 Իր խօսքերը զպողը իմաստուն է,
 Ու երկոյնամիտ մարդը հանճարեղ է:
- 28 Յիմարը անգամ եթէ լուռ կենայ, իմաստուն՝
 Ու իր շրթունքները գոցողը հանճարեղ կը սեպուի:

ԳԼ. ԺԸ

- 1 †Խնձահաճոյ մարդը էր ցանկութիւնը կը փնտռէ
 Եւ †ամէն խորհուրդի գէմ՝ կը կենայ:
- 2 Յիմարը խոհեմութենէ չախորժիր,
 Հապա իր սրտին Ֆիլ եղծէ յայտնել կ'ապէ:
- 3 Երբ ամբարիշտը դաջ, անարգութիւն ալ կու գայ,
 Ու նոխտախնիքի հետ խայտառակութիւն:
- 4 Մարդուն բերնին խօսքերը խորունկ ջուրեր են.
 Իմաստութեան աղբիւրը առատաբուրդի գետ է:
- 5 Դատաստանի մէջ արդարը սուտ հանելու համար՝
 Ամբարշտին աշառութիւն ընելը աղէկ չէ:
- 6 Անմիտ մարդուն շրթունքները կռիւի մէջ կը մտնեն,
 Ու տնոր բերանը ծեծը կը կանչէ:

*Կա՛մ, Ու ալ իշխանները պարբեր ծեծել իրաւունք
 քէն տւելի

†Յէ՛բ. Զատուող †Կա՛մ, ամէն բանի կը խառնուի

- 7 Անմիտ մարդուն բերանը իրեն կործանում է,
Եւ անոր շրթանքները իր անձին որոգայթ են:
- 8 Քսուս մարդուն խոսքերը քաղցր պատումներու պէս են,
Ու անոնք մինչև փորին շտեմարանները կ'իջնեն:
- 9 Ան որ իր գործին մէջ թշու է,
Շուտը մարդուն եղբայրն է:
- 10 Տէրոջը անունը ամուր աշտարակ է,
Արդարը անոր կը դիմէ, ու ապահով ապաստանաւան
կ'ունենայ:
- 11 Հարուստին ստացուածքը իր ամուր քաղաքն է,
Ու անոր երեւակայութեանը մէջ բարձր բերդի պէս է:
- 12 Կոտորածէն առաջ մարդուն սիրտը կը հպարտանայ,
Բայց փառքին առջեւէն խոնարհութիւնը կ'երևայ:
- 13 Ով որ բան չը չլսած պատասխան կու տայ,
Յիմարութիւն ու նախատինքն է անոր:
- 14 Մարդուն հոգին իր հիւանդութեանը կը համբերէ,
Բայց վերաւարուած հոգին ո՞վ կրնայ *միթարել:
- 15 Խոհեմին սիրտը գիտութիւն կը վաստակի,
Եւ իմաստուններուն ականջը գիտութիւն կը փնտռէ:
- 16 Մարդուն ընծան անոր ճամբայ կը բանայ,
Ու զանիկա մեծերուն առջև կը տանի:
- 17 Իր դատը առաջնութեն սկսողը իրաւունք ունեցող է
«Եպոս»:
- Բայց երբ իր խոսքը զայն՝ զանիկա կը քննէ:
- 18 Վիճակը վէճերը կը դադարեցնէ,
Ու զօրաւորներուն մէջտեղ որոշում կ'ընէ:
- 19 Վշտացած եղբայր մը ամուր քաղաքէն առաջ է,
Եւ անոր վէճերը բերդի մը նիւթերուն կը նմանին:

- 20 Մարդ մը իր բերնին պտուղէն իր փորը կը կշտացնէ,
Ու իր շրթանքներուն արդիւնքէն կը կշտանայ:
- 21 Մահը ու կեանքը լեզուին ձեռքն են,
Եւ զանիկա սիրողները անոր պտուղը կ'ուտեն:
- 22 Առաջին կինը գանողը բարիք կը գտնէ,
Ու Տէրոջմէն շնորհք կը ստանայ:
- 23 Աղքատը աղաչելով կը խօսի,
Բայց հարուստը խիստ պատասխան կու տայ:
- 24 Բարեկամներ ունեցող մարդը բարեկամութիւն ընէ.
Լու է.
- Ու եղբորմէ աւելի հաստատ բարեկամ կայ:

ԳԼ. ԺԺ

- 1 Իր կատարելութեան մէջ քայլող աղքատը
Նենգաւոր շրթունք ունեցող յիմարէն աղէկ է:
- 2 Հոգիին ազիտութիւնը աղէկ չէ,
Ու առեքովը արտորացողը կը սասչի:
- 3 Մարդուն յիմարութիւնը անոր ճամբան կ'աւրէ,
Եւ անոր սիրտը Տէրոջը դէմ տրտունջ կ'ընէ:
- 4 Հարստութիւնը շատ բարեկամներ կ'աւելցնէ,
Բայց աղքատը իր բարեկամէն կը զատուի:
- 5 Սուտ վկան անպարտ պիտի չմնայ,
Ու ստութիւններ խօսողը պիտի չազատի:
- 6 Շատերը *առատաձեռն մարդուն՝ †հաճութիւնը կը
փնտռեն,
Ու ամէն մէկը պարգեւատու մարդուն բարեկամ
կ'ըլլայ:

- 7 Աղքատին բարձր եղբայրները անկէ կը զղուին.
Անոր բարեկամները ա՛լ աւելի անկէ կը հեռանան.
Անկեա *ոչինչ խօսքերու ետեւէ կ'իյնայ՝
- 8 Խեղճ վաստկողը իր հոգին կը սիրէ.
Իմաստութիւն պահողը բարիք պիտի գտնէ:
- 9 Սուտ վկան անպարտ պիտի չմնայ,
Ու ստութիւններ խօսողը պիտի կորսուի:
- 10 Յիմարին փափկութիւն չվայելք.
Ո՛րչափ աւելի ծառայի մը՝ իշխաններու վրայ իշխել:
- 11 Մարդուն խոհեմութիւնը անոր բարկութիւնը կը զսպէ,
Եւ յանցանք ներելը անոր պարծանք է:
- 12 Թաղաւորին բարկութիւնը առողջ առիւծի մանչիւն
նին կը նմանի,
Իսկ անոր հաճութիւնը խոտի վրայի ցօղին պէս է:
- 13 Անմիտ աղան ի՞ր հօրը թշուառութիւնն է,
Ու կնոջ կռիւնները շարունակ կաթիլներու պէ՛ս են:
- 14 Տունը ու ստացուածքը հայրերէն ծառայած ժառանգու
թիւնն են.
Բայց խոհեմ կինը Տերոջմէն է:
- 15 Ծուլութիւնը խորունկ քուն կը բերէ,
Եւ թղլ մարդը անօթի կը մնայ:
- 16 Պատուիրանքը պահողը իր հոգին կը պահէ.
Իր ճամբաները անարգողը պիտի մեռնի:
- 17 Աղքատին ողբամանութիւն ընողը Տերոջը փոխ կու տայ,
Ու Անիկա անոր հատուցում պիտի ընէ:
- 18 Քանի որ յոյս կայ՝ աղաք խրատէ,

*Այս, անոնց ետեւէն կ'իյնայ խօսքերով, բայց անոնք
չեն գրեցածքը

- Եւ *անոր մահուանը կամակից մի ըլլա՛ր:
- 19 Խիստ բարկացող մարդը ֆնատ կը կրէ.
Վասն զի եթէ անգամ մը աղաատես՝ նորէն ընելու ես:
- 20 Խրատը լսէ և կըթուլիւնը ընդունէ,
Որպէս զի քու վերջին ատենդ իմաստուն ըլլաս:
- 21 Մարդուն օրախ մէջ շատ դիտաւորութիւններ կան.
Բայց Տերոջը խորհուրդը հաստատուն պիտի մնայ:
- 22 Մարդուն ողբամանութիւնը իր փառքն է,
Ու աղքատը ստախօսէն աղէկ է:
- 23 Տերոջը երկիւղը կեանքի պահած է,
Եւ զանիկա անոնց հուշտ կը պառկի, ու ձախորդութեան չհանգիպիր:
- 24 Ծոյլը իր ձեռքը ամանին մէջ կը խոթէ,
Ու զանիկա իր բերանը անգամ չգարձներ:
- 25 Ծաղր ընողը ծեծէ, ու միամիտը խեղացի կ'ըլլայ,
Եւ եթէ իմաստունը յանդիմանես՝ հանձարը կը հաս-
կընայ:
- 26 Ի՛ր հայրը կործանողը ու էր մայրը վռնտողը
Ամթ ու նախատինք բերող աղայ մըն է:
- 27 Որդեակ իմ, ես կեցիր աշն խրատը մտիկ ընելէն,
Որ չեղ իմաստութեան խօսքերէն կը խոտորցնէ:
- 28 Չար վկան արգարութիւնը ծաղր կ'ընէ,
Ու ամբարշտներուն բերանը անիրաւութիւն կը կլէ:
- 29 Ծաղր ընողներուն համար դատաւարաններ
Եւ անմիտներուն կռնակին համար ծեծեր պատրաս-
տուած են:

*Այս, անոր աղաղակին տկանջ մի գնեք

ԳԼ. Ի

- 1 Պիւնին ծաղր ընող է, -- ցքին կռիւ հանող,
Եւ ուր որ առնց անձնատուր կ'ըլլայ, իմաստուն չըլ-
լար:
- 2 Թագաւորին տհր առայդ տուածի մանչիւնին պէս է,
Ու զանիկա բարկացնողը իր անձին փնտ կ'ընէ:
- 3 Կռիւէն ետ կենալը մարդուն փառք է.
Բայց ամէն յիմար կռուաւոր է:
- 4 Ծայլը՝ Զմեռ է Եւ Եւր, գետնէ չհերկեր.
Ուստի հաւնձքի առնելը պիտի մուրայ, ու բան մը
պիտի չուենայ:
- 5 Մարդու մը սրտին մէջի խորհուրդը խորունկ ջուրերու
պէս է.
Բայց խելացի մարդը զանիկա կը հանէ:
- 6 Մարդոցմէ շատերը իրենց բարեբարութիւնը կը հրա-
տարակեն.
Բայց հաւատարիմ մարդ մը ո՞վ կ'ընայ գտնել:
- 7 Իր անարատութեանը մէջ քաղողը արգար է.
Անոր որդիները իր ետեւէն երջանիկ պիտի ըլլան:
- 8 Դատաստանի աթոռը նստող թագաւորը
Իր աչքերովը ամէն չարիքը կը ցրուէ:
- 9 Ո՞վ կ'ընայ ըսել թէ Իմ սիրտս արեցի,
Իմ մեղքէս մաքրուեցայ:
- 10 Երկու տեսակ կէտքի քար, երկու տեսակ *չափ
Հաւատարապէս Տէրոջը առջև պիղծ են:
- 11 Մինչև անգամ՝ աղու մը վարքին մաքրութիւնը է
ուղղութիւնը

- Անոր գործերէն կը հասկցուի:
- 12 Լաղ աղանջը ու տեսող աչքը,
Երկուքն ալ՝ Տէրը ստեղծել է:
- 13 Քունը մի սիրելի, որպէս զի չըլլայ թէ աղքատանաս,
Աչքերդ բաց, որպէս զի հացով կշտանաս:
- 14 Ծախու առնողը Գէշ է, գէշ է, կ'ըսէ.
Բայց երբ երթայ, այն առնէ կը պարծենայ:
- 15 Ոսկի ու շատ գոհար կը գտնուի.
Բայց գիտութեան շրթունքները մեծագին զար-
դեր են:
- 16 Օտարականի մը երաշխաւոր եղողին զգեստը առ,
Եւ օտար կնոջ համար երաշխաւոր եղէ՛ք գրաւ առ:
- 17 Ստութեան հացը մարդուն տխրութիւն է.
Բայց ետքը անոր բերանը խիճով պիտի լեցուի:
- 18 Դիտուարութիւնը խորհրդով կը հաստատուի.
Ուստի խոհեմութեամբ պատերազմ ըրէ:
- 19 Բանասրկութեան պարտողը գաղանկքը կը յայանէ.
Ուրեմն շրթունքներովը շարքորթու թիւն ընողին հետ
հաղորդակցութիւն մի ընել:
- 20 Ով որ իր հայրը ու մայրը կ'անիծէ,
Անոր ճրագը մեծ թաւալի մէջ պիտի մտնի:
- 21 Կայ ժառանգութիւն որ սկիզբը արտորնօք կ'առ-
նուի.
Բայց անոր վերջը պիտի չըհնուի:
- 22 Չարութեան փոխարէն հատուցանեմ՝ մի ըսեր.
Տէրոջը սպասէ, ու անիկա քեզ պիտի աղատէ:
- 23 Երկու տեսակ կէտքի քարը Տէրոջը առջև պիղծ է,
Ու ներգաւոր կշիռքը աղէկ չէ:
- 24 Մարդուն քայլերը Տէրոյմէն են.
Ուստի մարդը իր ճամբան ինչպէս հասկնայ,

- 25 *Անխորհրդարար բան մը նուիրելը՝ և ուխտ ընելէն ետքը քննութիւն ընելը
Մարդուն որդայթ մէն են,
26 Իմաստուն թագաւորը ամբարիշտները կը ցրուէ,
Ու անիւք անոնց վրայ կը դարձնէ,
27 Մարդուն հոգին Տէրոջը լոյսն է,
Սրտին բոլոր շտեմարանները կը քննէ,
28 Ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը թագաւորը կը պահեն,
Անիկա ալ իր արթնութեամբ կը հաստատէ,
29 Երեսարարներուն զարդը անոնց պէն է,
Եւ ծերերուն փառքը արեւորութիւնն է,
30 Վէրքին նշանները ու փորին շտեմարանները համարող հարուածները
†Չար մարդուն՝ մտքորդական դեղ են:

ԳԼ. ԻԱ.

- 1 Թագաւորին սիրտը ջուրի վտակներու պէ՝ է Տէրոջը ձեռքին մէջ.
Չանիկա ո՛ր կողմը ուզէ կը դարձնէ,
2 Մարդուն ամէն ճամբան իրեն ուղիղ կ'երեւնայ.
Բայց Տէրը սիրտերը կը կշռէ,
3 Արդարութիւն և իրաւունք գործելը
Չսօչէ աւելի ընդունելի է Տէրոջը,
4 Աչքերու ամբարտաւանութիւնը և սրտի հպարտութիւնը

*Կա՛մ, Սուրբ բան մը կըլլելը

†Կա՛մ, Չարութեան դէմ

- Եւ ամբարիշտներուն *լոյսը մեղք է:
5 Աշխատասէր մարդուն խորհուրդները միայն առատութիւնն են Բեբէի.
Բայց ամէն արտորացող միայն կարօտութիւնը են Բեբէի:
6 Սուտ լեզուով դանձեր վատակելը
Մահը փնտռողներուն հալածած ունայնութիւնն է,
7 Ամբարիշտներուն բռնութիւնը զանազան պիտի կորսնցնէ.
Վասն զի իրաւունք ընել չեն ուզեր:
8 Եբ մարդուն ճամբան ծուռ է, կը խտորի.
Բայց մաքուր եղողին գործը ուղիղ է:
9 Աղէկ է տանիքի մը անկիւնը բնակելը՝
Քանի թէ կռուասէր կնոջ հետ խմած տան մէջ:
10 Ամբարիշտ մարդուն հոգին չարութեան կը ցանկայ,
Ու անոր ընկերը անոր առջև շնորհք չգտնելու:
11 Եթէ ծաղը ընողը տուգանքի հանգիպի, միամիտը իմաստուն կ'ըլլայ,
Եւ եթէ իմաստունը խրատուի, գիտութիւն կը ստանայ:
12 Արդարը խոհեմութեամբ ամբարիշտին տունը կը դիտէ,
Եբ ամբարիշտները չարութեան համար կը կործանին:
13 Ով որ աղքատին աղաղակը չըսելու համար իր ականջը կը դռնէ,
Ինք ալ պիտի աղաղակէ, ու իրեն լսող պիտի չըլլայ:
14 Գողանի պարգեւը բարկութիւնը կ'իջեցնէ,
Եւ ծոցը դժբանք ընծան սատակ կատաղութիւնը են դժբանքի:
15 Իրաւունք ընելը արդարին ուրախութիւն է:

*Կա՛մ, մշակութիւնը

†Եբ, ընկերութեան

- Բայց անիրաւութիւն ընդդէմըն ատնջանք է
- 16 Խոհեմութեան ճամբայէն մարդոց մարդը
Մեռելներուն ժողովքին մէջ կ'իջնէ:
- 17 Ուրախութիւն սիրտը կաշտանութեան մէջ կ'իջնայ.
Գինին ու իւղը սիրտը չհարստանար:
- 18 Ամբարիշտը արդարէն համար,
Ու անօրէնը ուղիղներուն համար փրկանք կ'ըլլայ:
- 19 Աղէկ է անապատ տեղ ընանիլ՝
Քան թէ կուտասէր ու բարկացող կնոջ հետ:
- 20 Իմաստունին բնակարանին մէջ ցանկալի գանձ ու
իւղ կը գտնուի.
Բայց անմիտ մարդը՝ իր ունեցածը՝ կը կլլէ:
- 21 Արդարութեան ու ողորմածութեան հետեւողը
կեանք, արդարութիւն և փառք պիտի գտնէ:
- 22 Իմաստունը զօրաւորներուն քաղաքը կ'եղլէ,
Եւ անոնց ապաւինած ամբուլութիւնը կը փլցնէ:
- 23 Իր բերանը ու լեզուն պահողը
Իր հոգին նեղութիւններէն կը պահէ:
- 24 Հպարտութեամբ և բարկութեամբ վարուող մարդուն
անունը
Հպարտ և յանգուգն ծաղը ընող կ'ըստէ:
- 25 Ծոյլին ցանկութիւնը զանկաւ կը մեռցնէ.
Վասն զի անոր ձեռքերը աշխատիլ չեն ուզեր:
- 26 Անիկա ամէն օր սատիկ կը ցանկայ.
Իսկ արդարը կու տայ ու չխնայեր:
- 27 Ամբարիշտներուն զոյճը պիղծ է,
Մանաւանդ երբ զանկաւ չար գիտաւորութեամբ կը
մատուցանեն:

*Եբբ. զանկաւ

- 28 Սուտ վկան պիտի կորուսի.
Բայց լուղ մարդը՝ *հաւատարմութեամբ պիտի խօսի:
- 29 Ամբարիշտ մարդը իր երեսը կը պինդցնէ.
Բայց ուղիղը իր ճամբաները կը շնորհէ:
- 30 Իմաստութիւն, հանճար կամ խորհուրդ մը չկայ
Որ Տէրոյն դէմ՝ փնայ:
- 31 Պատերազմի օրուան համար ձին կը պատրաստուի.
Բայց փրկութիւնը Տէրոյնէն է:

ԳԼ. ԻԲ

- 1 Բարի անունը շատ հարստութեան տւելի ըն-
տիւր է.
Ու շտրհքը արծաթէն ու ոսկիէն աղէկ է:
- 2 Հարուստը ու աղքատը իրարու կը հանդիպին.
Անոնց ամէնը ստեղծողը Տէրն է:
- 3 Խորագէտը չարքեք կը տեսնէ ու կը զգուշանայ.
Բայց միամիտները յառաջ կ'անցնին ու փնայ կը կրեն:
- 4 Խոնարհութեան և Տէրոյն երկիւղին վախճանը
Հարստութիւն, փառք ու կեանք է:
- 5 Ծուռ մարդուն ճամբուն մէջ փուշեր աւ որոգայթ-
ներ կան.
Իր հոգին պահողը անոնցմէ հեռու կ'ըլլայ:
- 6 Կրթէ մանուկը իւր ճամբան սկսած ատենը՝,
Որպէս զի իր ձերութեան ատենն ալ անկէ չխտորի:
- 7 Հարուստը աղքատներուն վրայ կը տիրէ,
Ու փոխ առնողը փոխ տուողին ծառայ կ'ըլլայ:

*Կաթ, յաւիտեան

†Կաթ, իր ճամբուն համեմատ

- 8 Ձառութիւն ցանոցը ունայնութիւն կը հնձէ,
Եւ անոր բարկութեանը դառապանք պիտի կորսուի:
- 9 Աղէկ աչք ունեցողը օրհնեալ կ'ըլլայ,
Վասն զի եր հացէն աղքատին կու տայ:
- 10 Ծաղը ընողը եթէ վանեա, կուրս կ'անցնի,
Ու վէճը և անարգանքը կը դադարին:
- 11 Սրտի մաքրութիւն սիրողին շրթունքներուն վրայ
շնորհք կայ,
Ու թագաւորը անոր բարեկամ կ'ըլլայ:
- 12 Տէրոջը աչքերը գիտութիւնը կը պահպանեն,
Եւ ինք անօրէնին խօսքերը կ'աւրէ:
- 13 Ծոյրը կ'ըսէ, Դուրսը աւելած կայ,
Հրապարակին մէջ պիտի մեռցուիմ:
- 14 Օտար կիներուն բերանը խորունկ փոս է,
Տէրոջը ատելի եղողը հոն կ'էլնայ:
- 15 Մանուկին սրտին մէջ յիմարութիւնը կապւած է.
Ձանկկա խրատի դառապանք կը հեռացնէ անկէ:
- 16 Իր արարածէն շատցնելու համար աղքատին զրկանք
ընողը
Ու հարուստին տուողը անշուշտ կարօտութեան կը
հասնի:
- 17 Ականջդ ծռէ ու իմաստուններուն խօսքերը մտիկ
ըրէ,
Եւ քու սիրտդ իմ գիտութեանս տուր:
- 18 Վասն զի եթէ անոնք քու սրտիդ մէջ պահես, հա-
ճելի քան է.
Անոնք քու շրթունքներուդ վրայ ալ պիտի հա-
տատուին:
- 19 Ահա քեզի այս բաները պարտ իմացուցի,
Որպէս զի քու ապաւինութիւնդ Տէրոջը վրայ ըլլայ:

- 20 Միթէ ես քեզի «չառ անգամ» խրատներով
Ու գիտութեամբ չգրեցի՞,
21 Որպէս զի քեզի ճշմարիտ խօսքերուն ստուգութիւնը
սորվեցնեմ,
Որպէս զի քեզի «հարցնողներուն ճշմարիտ խօսքերով
պատասխան տաս:
- 22 Աղքատը մի կողմպետը իր աղքատութեանը համար,
Ու անանկը «դատաստանի մէջ մի կոխեր:
- 23 Վասն զի Տէրը անոնց իրաւունքը պիտի պաշտպանէ,
Եւ զանոնք կողպադողներուն հոգին պիտի կողպատէ:
- 24 Բարկացող մարդուն հետ ընկերութիւն մի ընելը,
Ու ցատկոտ մարդուն հետ մի երթար:
- 25 Որպէս զի չըլլայ թէ անոր ճամբաները սորվիս,
Եւ քու հոգւոյդ որդւոյթ վատակիս,
- 26 Ձեռք տուողներէն մի ըլլար,
Ու ալ պարտքի համար երաշխաւոր եղողներէն:
- 27 Եթէ վճարելու կարողութիւն չունիս,
Ինչո՞ւ համար տուի՞դ քու անկողինդ ունեւիս:
- 28 Զըլլայ որ տեղէն վերցնես այն վաղեմի սահմանին
շուշտ,
Զոր քու հայրերդ դրեր են:
29 Իր գործին մէջ ժիր մարդ մը կը տեսնե՞ս,
Անկա թագաւորներուն առջև պիտի կայնի.
Աննշան մարդոց առջև պիտի չկայնի:

ԳԼ. ԻԳ

1 Երբ իշխանի հետ սեղան նստիս,

*Կա՛մ, աղնիւ լսաներ. ԳԼ. Ը. 6: †ԵՔԻ. զրկողներուն
†ԵՔԻ. դրան

- Առջեւդ դրուածը աղէկ նայէ,
 2 Ու եթէ դուն անորժակի տէր յարդ ես,
 Կսկորդիւ վրայ դանակ գիր:
 3 Անոր ազնիւ կերակուրներուն մի ցանկար.
 Վասն զի անոնք խաբէութեան հաց են:
 4 Հարուստ ըլլալու մի աշխատիր.
 Քու խորհուրդէդ ետ կեցիր:
 5 Աչք պիտի տնկե՞ս այն բանին որ ոչինչ է.
 Անիկա անշուշտ իրեն թեւեր կը շինէ,
 Ու արծիւի պէս օդը կը թռչի:
 6 Զար աչք ունեցողին հացը մի ուտեր,
 Եւ անոր ազնիւ կերակուրներուն մի ցանկար.
 7 Վասն զի անիկա իր սրտին մէջ ինչպէս կը մտածէ,
 այնպէս է.
 Կեր ու խմէ՝ կ'ըսէ քեզի,
 Բայց անոր սիրտը քեզի հետ չէ:
 8 Կերած պատառդ պիտի փոխես,
 Ու հաճելի խօսքերդ պիտի կորսնցնես:
 9 Յիմարին ականջներուն մի խօսիր,
 Քանզի քու խօսքերուդ իմաստութիւնը կ'անարգէ:
 10 Վաղէմի տաճանին նշան տեղէն մի վերցնիր,
 Ու որներուն արտերը մի մտներ.
 11 Քանզի անոնց Վրէժխնդիրը զօրաւոր է,
 Եւ քեզի դէմ անոնց իրաւունքը անիկա պիտի պաշտ-
 պանէ:
 12 Քու սիրտդ խրատի տուր,
 Ու ականջներդ՝ գիտութեան խօսքերուն:
 13 Տղայէն խրատը մի կտրեր,

*Կա՛մ, իմաստութեանէդ.

- Վասն զի եթէ զանիկա դաւաղանով ծեծես, չմեռնիր:
 14 Գուն անիկա դաւաղանով կը ծեծես,
 Բայց անոր հոգին դժոխքէն կ'ազատես:
 15 Որդեակ իմ, եթէ քու սիրտդ իմաստուն ըլլայ,
 Իմ սիրտս ալ պիտի ուրախանայ:
 16 Ու երբ քու շրթունքներդ ուղիղ բաներ խօսին,
 Իմ երիկամունքներս պիտի ցնծան:
 17 Քու սիրտդ մեղաւորներուն չնախանձի,
 Հապա ամէն օր Տէրոջը վախին մէջ եղիր:
 18 Վասն զի իրաւցընէ վախճան մը կ'այ,
 Ու քու յոյսդ պիտի չկտրի:
 19 Որդեակ իմ, լսէ, ու իմաստուն եղիր,
 Եւ քու սիրտդ աղիւ ճամբուն մէջ շիտկէ:
 20 Մի ընկերանար գինեմյններուն հետ,
 Ու իրենց մարմինը մաշողներուն՝ հետ.
 21 Վասն զի գինեմյնը ու շաւորը աղքատ կ'ըլլան.
 Եւ լա՛ւ քունը պատուատած հանդերձներ կը հազցնէ:
 22 Հնազանդութիւն ըրէ հօրդ որ քեզ ծներ է,
 Ու մի անարգեր քու մայրդ երբ կը պառւի:
 23 Ճշմարտութիւնը ծախու տու ու գանձի՛ս մի ծախեր.
 Նախապէ՛ս իմաստութիւնը, խրատը ու հանճարը:
 24 Արդարին հայրը շատ պիտի ցնծայ,
 Եւ իմաստուն զաւակ ծնանողը անոր վրայ պիտի ու-
 րախանայ:
 25 Թող քու հայրդ ու մայրդ բա՛ւ լա՛ւ ուրախանան,
 Ու քեզ ծնանողը թող ցնծայ:
 26 Որդեակ իմ, քու սիրտդ ինծի տուր,
 Եւ քու աչքերդ թող իմ ճամբաներս գիտեն:

*Կա՛մ, զեղխութեամբ մի ուտողներուն

- 27 Վասն զի պոռնիկը խորունկ փոս է,
Ու օտար կինը նեղ ջրհոր է.
- 28 Եւ անկա գողի պէս գաղթանք կը մանէ,
Ու մարդոց մէջ անհաւատարիմները կ'աւելցնէ:
- 29 Որո՞ւն է վայրը, որո՞ւն է սհը.
Որո՞ւն են կռիւները, որո՞ւն են արտունջները.
Որո՞ւն են առանց պատճառի վէրքերը.
Որո՞ւն է աչքերու կարմրութիւնը:
- 30 Գինին քով մնացողներուն,
Խառնած գինին փնտռելու գացողներուն:
- 31 Մի նայիր գինին կարմրութեանը,
Գաւաթին մէջ իր գոյնը ցուցնելուն — շխտակ վա-
զելուն:
- 32 Անկա ետքը օձի պէս կը խածնէ
Ու քարբի պէս կը խայլծէ:
- 33 Անիէ ետքը քու աչքերդ օտար կիներու պիտի նային,
Եւ քու սիրտդ ծուռ բաներ պիտի խօսի.
- 34 Եւ ծովու *մէջ պառկողի պէս՝
Ու կոյմի վրայ պառկողի պէս պիտի ըլլաս:
- 35 Եւ պէտէ լսէ՞,
Զիս ծեծեցին, ու ես ցաւ մը չզգացի,
Ինձի զարկին, ու ես բան մը չիմացայ.
Ե՞րբ պիտի արթննամ,
Որպէս զի զանկա նորէն փնտռեմ:

ԳԼ ԻԻ

- 1 **Ձ**ար մարդոց մի նախնա՛ծիր,
Ու անոնց հետ կենալու մի ցանկար.

*Եբբ. սիրտը

- 2 Վասն զի անոնց սիրտը բռնութիւն կը խորհի,
Եւ անոնց շրթունքները փնտնելու վրայով կը խօսին:
- 3 Տունը խմստութեամբ կը շինուի,
Ու հանճարով կը հաստատուի:
- 4 Եւ շտեմարանները գիտութեամբ՝
Ամէն դէպք պատուականն ու վայելուչ գանձերով կը
լեցուցնին:
- 5 Խմստուն մարդը զօրաւոր կ'ըլլայ,
Ու գիտութիւն ունեցողը այժմ կ'աւելցնէ.
- 6 Վասն զի պատերազմէ խոհեմութեամբ կ'ընեն.
Եւ *ազատութիւնը խորհրդականներու շատութիւ-
նով կ'ըլլայ:
- 7 Խմստութիւնը յիմարին համար շատ բարձր է.
Անկա դրանը մէջ իր բերանը չբանար:
- 8 Ով որ չարութիւն ընել կը մտածէ,
Անկա նենգամիտ պիտի ըսուի:
- 9 Յիմարութեան խորհուրդը վեղք է,
Եւ ծաղր ընողը մարդոց զգուշի է:
- 10 Եթէ նեղութեան օրը թուլնաս,
Ոյժդ քելչ է:
- 11 Ազատէ զանոնք որ մեռցուելու կը տարուին,
Ու սպաննուելու վրայ եղողները պարտէն ետ մի կե-
նար:
- 12 Եթէ ըսես թէ Մենք ասիկա չգիտցանք,
Ահա սիրտերը կշռողը ինք կը հասկնայ.
Ու քու հոգիդ պաշտպանողը ինք գիտէ,
Եւ ասի՛ն մարդուն իր գործին չափովը պիտի հասու-
ցանէ:

*կամ, յաղթութիւնը

- 13 Որդեակ իմ, մեղը կեր, որ աղէկ է,
Եւ մեղրախորիսի խէր, որ քիմքիդ քաղցը է:
- 14 Իմաստութեան ճանաչումն ալ քու հոգիիդ այնպէս
Ժողովրդի Եւրոպայի,
Եթէ զանիկա գտնես,
Եւ վախճան մը կայ,
Ու քու յոյսդ պիտի չկտրի:
- 15 Ով չար, արդարին տանը դարանակալ մի բլլար,
Անոր *բնակարանը մի աւերը:
- 16 Վասն զի արդարը թէեւ եօթը անգամ ալ լինայ՝
պիտի կանգնի.
Բայց չարերը ձախորդութեան մէջ պիտի լինան:
- 17 Երբ քու թշնամիդ լինայ՝ մի ուրախանար,
Ու երբ անոր ոտքը սահի՝ քու սիրտդ թող չցնծայ:
- 18 Զբլլայ որ Տէրը տեսնէ ու իրեն տնհաճոյ երեւնայ,
Եւ իր բարկութիւնը անոր վրայն գարձնէ:
- 19 Զարագործներուն համար մի սրտմտի,
Ու ամբարիշտներուն մի նախանձիր.
- 20 Վասն զի չար մարդը քաբէ վախճան չունենար.
Ամբարիշտներուն ճրագը պիտի մարի:
- 21 Որդեակ իմ, Տէրոյմէ ու թաղաւորէն վախցիր,
Եւ խառնարար մարդոց հետ մի խառնուիր.
- 22 Քանզի անոնց կործանումը յանկարծ կ'ըլլայ,
Ու երկուքին ալ պատուհասը ո՞վ գիտէ:
- 23 Այո բաներն ալ իմաստուններուն յաբոսի են.
Դատաստանի մէջ տառութիւն ընելը աղէկ չէ:
- 24 Ով որ ամբարիշտին կ'ըսէ թէ Դուք արդար ես,
Աղբերը անոր անէծք պիտի տան,

*Կա՛մ, հանգստութեան տեղը Ի՛նքէ՛ր. փոփոխակա՛ն

- Ու ժողովուրդները զանիկա պիտի անարգեն:
- 25 Բայց յանդիմանութիւն տուողներուն շնորհք կ'ըլլայ,
Եւ անոնց վրայ բարի օրհնութիւն կու գայ:
- 26 Նիստակ պատասխան տուողը
Նրթունքներ կը համբուրէ:
- 27 Դուրսի գործդ կանտնաւորէ,
Եւ զանիկա *քու արտիդ մէջ՝ կարգի դիր,
Ու տունդ ետքը շինէ:
- 28 Քու դրացիիդ գէ՛մ զուր տեղ վկայութիւն մի ընէր,
Եւ քու շրթունքներովդ մի խաբեր:
- 29 Մի բեր թէ Անիկա ինծի ինչպէս որ բռաւ, ես ալ
անոր այնպէս պիտի ընեմ,
Այն մարդուն իր գործին համեմատ հատուցում պիտի
ընեմ:
- 30 Ծոյլ մարդուն արտին քովէն՝
Ու պակասամիտ մարդուն ուղղիւն քովէն անցայ.
- 31 Եւ ահա ամէնուն մէջ փուշեր բուսեր էին,
Ու անոնց երեսը եղինճներ ծածկեր էին,
Եւ անոր քարէ պատը փլուծ էր.
- 32 Ու երբ զանիկա տեսայ՝ մտքիս մէջ պահեցի,
Անոր նայեցայ ու անի իրատ առի:
- 33 Եթէ քիչ մը քնանաւ, քիչ մը նիրհես,
Ու քիչ մը ձեռք ձեռքի վրայ դնես ննջելու համար,
- 34 Քու աղքատութիւնդ ճամբորդի պէս պիտի գայ,
Եւ քու կոտորուածիւնդ՝ սպառազինեալ մարդու պէս

ԳԼ. ԻԵ

1 Աստուծոյ ալ Սողոմոնի առաջններն են, զորոնք Յու-

*Եթէ՛ր. արտին մէջ քեզի համար

- դայի եղեկիս թագաւորին մարդիկը օրինակեցին:
- 2 Բանը ծածկելը Աստուծոյ փառքն է:
- Բայց թագաւորներուն փառքը բանը աղէ՛քնեղն է:
- 3 Երկինքի բարձրութիւնը ու երկրի խորութիւնը
Եւ թագաւորներուն սիրտը չեն քննաւեր:
- 4 Վերցուր արծաթէն կղկղտփքը,
Ու ոսկերիչին համար մօտաւ կ'ելլէ:
- 5 Վերցուր թագաւորին սուջեւէն ամբարշտը,
Ու անոր ալծուը արդարութեամբ կը հաստատուի:
- 6 Թագաւորին սուջէ մի պարծիր,
Եւ մեծերուն տեղը մի կենար:
- 7 Վասն զի աղէկ է որ քեզի բռն թէ Հոս ելիր,
Քան թէ քու աչքերուդ տեսած իշխանին սուջէ վար
իջեցնեն քեզ:
- 8 *Կռիւի համար շուտով դուրս մի ելլեր:
Զբլլայ թէ երբ ընկերդ քեզ ամչցնէ,
Դուն վերջը ինչ ընկերդ պէտքս:
- 9 Ընկերիդ հետ քու դատող վարէ,
Բայց գաղանկը ուրիշ մի յայտներ:
- 10 Զբլլայ որ լսողը քեզ անարդէ,
Ու գէշ անունդ անջնջելի մնայ:
- 11 Յարմարութեամբ ըստած խօսքը
Արծաթէ զարդերու մէջ դրօշմօք ոսկիէ խնձորներու
իջ նմանի:
- 12 Իմաստունին յանդիմանութիւնը՝ մօտիկ ընող ականջին
Ոսկիէ օղ ու մաքուր ոսկիէ մանեակ է:
- 13 Հաւատարիմ դեռ պանը զինք զրկողներուն
Հունձքի ատենի ձիւնին զօրութեամբ պէս է,

- Եւ իր տէրջը հողին կը զուարճացնէ:
- 14 Սուս *առատածեւունութեան վրայ պարծենցողը
Անանձրեւ ամպերու ու հողի պէս է:
- 15 Համբերութեամբ իշխանին սիրտը կը շինուի,
Եւ անոյշ լեզուն ոսկորներ կը կտարէ:
- 16 Եթէ մեզը գտնես, քեզի բաւական եղածին չափ կեր,
Զբլլայ որ անով կշտանաս ու զանկա փախես:
- 17 Քու սաքդ դրացիիդ տունը յաճախ չկտես,
Զբլլայ որ քեզմէ ձանձրանայ ու քեզ տատէ:
- 18 Իր դրացիին համար սուս վկայութիւն ընողը
Ուռի, սուրի և արած նետի պէս է:
- 19 Նեղութեան օրը անհաւատարիմ մարդու ապաւինիլը
Փշուող ակապի և դիւրագլուր ոտքի ապաւինելու
պէս է:
- 20 Տրտում մարդուն սուջէ երգեր երգողը
Տուրտ օրը երգեալը հանողին,
Կաթ բորակի վրայ խփփած քացախին իջ նմանի:
- 21 Եթէ թշնամիդ անօթի է, անոր հաց կերցուր,
Ու եթէ ծարաւ է, անոր ջուր խմցուր:
- 22 Քանզի աշակէ՝ ընկալ անոր գլխուն վրայ կրակի կայ-
ծեր կը դիպէս,
Եւ Տէրը քեզի հատուցում պիտի ընէ:
- 23 Հիւսիսային հովը անձրեւը Կը ցրուէ,
Ու խոժու դէմքը՝ չարախօս լեզուն:
- 24 Աղէկ է տանիքի մը անկիւնը բնակիլ,
Քան թէ կռուածքը կնոջ հետ մեծ տան մէջ:
- 25 Ինչպէս է պող ջուրը ծարաւ մարդուն,
Այսպէս է հեռու երկրէ ելած բարի լուր:

- 26 Ձար մարդուն տուէլ էլ ինող արդարը
Պղտորուած աղբիւրի ու տւրուած աղբի իւր նմանի:
- 27 Շատ մեղր ուտելը ասէլ չէ,
Եւ Բարդուան իր փառքը փնտրելը փառք չէ:
- 28 Իր ոգին չգաղղ մարդը
Փլած ու անպարկապ քաղաքի պէս է:

ԳԼ. ԻԶ

- 1 Ինչպէս ամուսնուան մէջ ձիւն, և հունձքի տատեն
անձրեւ,
Այնպէս յիմարին պատիւ չվայլեր:
- 2 Ինչպէս ճնճողուլը կը պտըտի, ու ծիծեռնիկը կը
թռչի,
Այնպէս առանց պատճառի տնէծքը չդար:
- 3 Ձիւն խորագլան, ու իշուն սանձ,
Եւ յիմարներուն կռնակին դաւազան պէտք է:
- 4 Յիմարին իր յիմարութեանը համեմատ պատասխան
մի տար,
Զըլլայ որ դուն ալ անոր նման ըլլաս:
- 5 Յիմարին իր յիմարութեանը համեմատ պատասխան
տուր,
Զըլլայ որ անիկա զինք իմաստուն կարծէ:
- 6 Յիմարին ձեռքով խօսք զրկողը
Իբրեքերը կը կտրէ ու փլատ *կը քաշէ:
- 7 Ինչպէս կաղին ոտքերը կ'երերան,
Այնպէս յիմարին բերնին մէջ առակը:
- 8 Յիմարին պատիւ տուողը

*Եբբ. կը խմէ

- *Քարակցոյի մը մէջ պարսպան քարերու ծրար դնու-
ղին՝ կը նմանի:
- 9 Առակը յիմարին բերնին մէջ՝
Գինովին ձեռքը մոնող փուշին պէս է:
- 10 Մեծ է ամէն բան Ստեղծողը,
Որ յիմարին վարձք կու տայ, և յանցաւորներուն
վարձք կու տայ:
- 11 Ինչպէս շունը իր փոխածին կը դառնայ,
Այնպէս յիմարը իր յիմարութեանը կը դառնայ:
- 12 Ձինք իմաստուն կարծող մարդ մը տեսա՞ր.
Աւելի յոյս կայ յիմարէն քան թէ անկէ:
- 13 Ծոյլը կ'ըսէ թէ ճամբուն մէջ առիւծ կայ,
Հրապարակներուն մէջ առիւծ:
- 14 Ինչպէս դուռը իր ծիններուն վրայ կը դառնայ,
Այնպէս ծոյլը իր անկողինին վրայ:
- 15 Ծոյլը իր ձեռքը ամանին մէջ կը խոթէ,
Ու բերանը անգամ տանելու դժուարութիւն կը զգայ:
- 16 Ծոյլը իր աչքերուն՝
Խելացի պատասխան տուող եօթը մարդէն աւելի
իմաստուն կ'երենայ:
- 17 Իրենը չեղած դատին համար բարկացող անցաւորը
Շունը աղանջներէն բռնողին պէս է:
- 18 Ինչպէս կատղած մարդը որ իր կրակի կայծեր, նետեր ու
մահ կը ցանէ,
- 19 Այնպէս է այն մարդը որ իր բարեկամին նենգութիւն
կ'ընէ,
Ու ետքէ կ'ըսէ, Ահա կատակ ըրի:
- 20 Առանց փոյտի կրակը կը մարի,

*Կաթ, Պարսապիկի մէջ քար կապողին

- Եւ եթէ քսու չըլլայ, կռիւը կը դադարի:
- 21 Ինչպէս ածուխը կայծերուն, ու փայլաւ կըրակին,
Այնպէս է կռուատէր մարդը վէճ բռնկցնելու:
- 22 Քսու մարդուն խօսքերը քաղցր պատուաներու պէս են,
Ու անոնք մինչև փորին շտեմարանները կ'իջնեն:
- 23 Եռանդուն շրթունքները և չար սիրտը
Արժաթի կղկղանքով ապիկոճ հաղէ ամանի կշիռներ:
- 24 Ատեցաղը իր շրթունքներով կը կեղծէ,
Ու սրտին մէջ նենգութիւն կը պահէ:
- 25 Անոր գեղեցիկ խօսուածքին չհաւատաւ,
Վասն զի անոր սրտին մէջ եօթը զգուելի բան կայ:
- 26 Ան որ էր ատելութիւնը նենգութեամբ կը ծածկէ,
Անոր չարութիւնը ժողովքի մէջ պիտի յայտնուի:
- 27 Փոս փորողը ինք մէջը պիտի իյնայ,
Եւ ան որ քար կը գլորէ՝ իրեն պիտի դառնայ:
- 28 Ստախօս լեզուն *իր ծեծածները՝ կ'ատէ,
Ու շողքբերթող բերանը կորուստ կ'ընէ:

ԳԼ. ԻԷ

- 1 Աղղուան համար մի պարծիր,
Վասն զի չես գիտեր թէ օրը ինչ պիտի ծնանի:
- 2 Քեզ ուրիշը գովէ և ոչ թէ քու բերանդ,
Օտարը՝ և ոչ թէ քու շրթունքներդ:
- 3 Քարը ծանրութիւն՝ ու աւաղը բեռ առնի:
Բայց յիմարին բարկութիւնը երկուքէն ալ ծանր է:
- 4 Բարկութիւնը անաղբիւմ է, ու սրամտութիւնը խիտէ:
Բայց նախանձին առջև ո՞վ կ'ընայ կենալ:

*Կա՛մ, զինք ծեծողները

- 5 Յայտնի յանդիմանութիւնը
Պաճուկ սերէն աղէկ է:
- 6 Բարեկամին պաշտք վէճքերը հաւատարիմ են,
Բայց թշնամիին համբոյրները առատ են:
- 7 Կուշտ մարդը խորխոր կ'որհամարէ,
Բայց անօթի մարդուն ամէն լեղի բան անոյշ կու գայ:
- 8 Իր տեղէն թափառական եղող մարդը
Իր բոյնէն թափառական եղող թռչունին պէս է:
- 9 Իւղը ու խունկը սիրտը կը զուարճացնեն,
Նմանապէս բարեկամին քաղցրութիւնը՝ մտերիմ
խորհրդով:
- 10 Քու բարեկամդ ու քու հօրդ բարեկամը մի թողուր,
Եւ քու նեղութեանդ ատենը քու եղբօրդ տունը մի
երթար:
- Մօտ դրացին հեռու եղող եղբօրմէ աղէկ է:
- 11 Որդեակ իմ, իմաստուն եղիւր ու սիրտս ուրախացուր,
Որպէս զի զիս անարգողին պատախաճ տամ:
- 12 Խորագէտը չարիքը կը տեսնէ ու կը զղուշանայ,
Բայց միամիտները առաջ կ'անցնին ու քնտա կը կրեն:
- 13 Օտարականի մը երաշխաւոր եղողին զգեստը առ,
Եւ օտար կնոջ համար երաշխաւոր եղողէ՛ն գրաւ առ:
- 14 Եթէ մէկը առաւօտուն կանուխ ելլէ, ու իր դրացին
բարձր ձայնով օրհնէ,
Ասիկա անոր անէծք կը սեպուի:
- 15 Անձրեւոտ օրուան շարունակ կաթիլը
Ու կռուատէր կինը իրարու կը նմանին:
- 16 Զանիկա ծածուկ պահողը հովը կը պահէ,
Եւ աջ ձեռքին Բջ պահած իւղը դէպք կը յայտնէ:
- 17 Երկաթը երկաթով կը սրուի,
Ու մարդը իր բարեկամին երեսը կը սրէ:

- 18 Թագենիին հոգ տանողը անոր պատուը կ'ուտէ,
Եւ իր տէրը պահպանողը պատու կը գտնէ:
- 19 Ինչպէս ջուրը երեսը երեսին,
Նայնպէս սիրտը մարդը մարդուն ինչ ցասցնէ:
- 20 Դժուրը ու կորուստը չեն կշտանար,
Մարդուն աչքերն ալ չեն կշտանար:
- 21 Ինչպէս հալոցը արծաթը՝ և քուրան ոսկին ինչ փոքնէ,
Այնպէս ալ մարդը զինք գովող բերանը լաւ փոքնէ:
- 22 Յիմարը ցորենի հետ անկանի մէջ սանդիսողով ծեծեալ,
Անոր յիմարութիւնը անկէ չերթար:
- 23 Քու ոչխարներուդ վիճակը աղէկ գիտցիր,
Եւ քո հօտերուդ աղէկ նայ:
- 24 Վասն զի հարստութիւնը միշտ չմնար,
Ու թագը դարէ դար չտեւեր:
- 25 Կանանչը կը բուսնի, խոտը կ'երեւնայ,
Եւ լեռներուն խոտերը կը ժողվուին:
- 26 Գառները քու հագուստիդ համար են,
Ու նոխազները դաշտերուն զինն են:
- 27 Քու կերակուրիդ համար և քու տանդ կերակուրին
համար
Ու քու աղախիններուդ ապրուստին համար
Բաւական սյծի կամ պիտի օտնես:

ԳԼ. ԻԸ

- 1 Ամբարիշտը առանց մէկուն հալածեալուն կը
փախչի.
Բայց արդարները առողջ առիւծի պէս քաջաիրտ
կ'ըլլան:

- 2 Երկրին յանցանքովը անոր իշխանները շատ կ'ըլլան.
Բայց անոր վիճակը իմաստուն օգտուն մարդուն
ձեռքով շատ օգնէ կը դիմանայ:
- 3 Աղքատները զրկող չքաւոր մարդը
Հացի կարօտութիւն բերող յարգահոտ անձրեւի պէս է:
- 4 Օրէնքը մերժողները ամբարիշտները կը գովեն.
Բայց օրէնքը պահողները անոնց դէմ կը կենան:
- 5 Ձար մարդիկ իրաւունքը չեն հասկնար,
Բայց Տէրը փնտռողները ամէն բան կը հասկնան:
- 6 Իր կատարելութեանը մէջ քալող աղքատը
Ծուռ ճամբաներու մէջ քալող հարուստ մարդէն
աղէկ է:
- 7 Օրէնքը պահողը իմաստուն տղայ է.
Բայց շուայլներուն բարեկամ եղողը իր հայրը կ'ա-
մբնէ:
- 8 Իր ստացուածքը տոկոսիքով և վաշխով աւելցնողը
Չանկա աղքատին ողորմութիւն ընողին համար կը
ժողվէ:
- 9 Ան որ օրէնքը մտիկ ընելէն ետ կը դարձնէ իր ականջը,
Անոր աղօթքը անգամ պիղծ է:
- 10 Ուղիղները չար ճամբու մէջ մուրեցնողը իր փոսին
մէջ պիտի իյնայ.
Սակայն արդարները բարիք պիտի ժառանգեն:
- 11 Հարուստ մարդը իր աչքերուն իմաստուն կ'երեւնայ.
Բայց հանճարեղ աղքատը զանկա կը քննէ:
- 12 Երբ արդարները ուրախանան, մեծ փառք կ'ըլլայ.
Բայց երբ ամբարիշտները բարձրանան, մարդ *կը
փնտռուի:

*Կաթ, կը պահուէր

- 13 Իր յանցանքները ծածկողը յաջողութիւն չգտներ.
Բայց զանա՜ խտտովանողը ու մէկդի ձգողը ողորմու-
թիւն կը գտնէ:
- 14 Միշտ վախցող մարդը երանելի է.
Բայց իր սիրտը խտտացնողը չարիքի մէջ պիտի իյնայ:
- 15 Աղքատ ժողովուրդի վրայ իշխող ամբարշտը
Մանչոյ առիւծի ու անյագ արջու է Նժանէ:
- 16 Խոհեմութիւն չունեցող իշխանը շատ զրկողութիւն-
ներ կ'ընէ.
- Բայց ազահութենէ զգուցող էր կեանքը կ'աւելցնէ:
- 17 *Արիւնապարտ մարդը մինչև գուրը կը փախչի.
Թող մէ'կը չպաշտպանէ զանիկո:
- 18 Կատարելութեամբ քաջողը փրկութիւն կը գտնէ.
Բայց ծուռ մարդը ո՞ր երկու ճամբով է աւել, անոնց
մէկուն մէջ կ'իյնայ:
- 19 Իր երկիրը գործողը հացով պիտի կշտանայ,
Ու գատարկ մարդոց հեռեւորը աղքատութեամբ
պիտի լեցուի:
- 20 Հաւատարիմ մարդը շատ օրհնութիւններ կ'աւել.
Բայց հարուստ ըլլալու արտօրացողը պիտի չարգա-
րանայ:
- 21 Աշուտութիւն ընել աղէկ է,
Վտան զի պատառ մը հացի համար մարդ յանցանք
կը գործէ:
- 22 Զար աչք ունեցող մարդը հարուստ ըլլալու կ'ար-
տօրայ,
Ու չգիտեր որ իր վրայ աղքատութիւն պիտի գայ:
- 23 Մարդ յանդիմանողը վերջապէս շնորհք կը գտնէ

- Լեզուով շողորթութիւն ընողէն աւելի:
- 24 Ան որ իր հայրը կամ մայրը կը կողոպտէ, լսելով Թէ
Յանցանք է,
Անկա տպականարար մարդուն ընկերն է:
- 25 Հպարտ սիրտ ունեցող մարդը կուի կը հանէ.
Բայց Տէրոյը ապաւինողը պիտի գիւնայ:
- 26 Իր սրտին ապաւինողը անմիտ է.
Բայց իմաստութեամբ քաջողը պիտի ազատի:
- 27 Աղքատին տուողը կտրօտ չըլլար.
Բայց անէ երես դարձնողը շատ անէծքներ կ'աւել:
- 28 Եթէ ամբարիշտները բարձրանան, մարդիկ կը պահ-
ուին.
Բայց եթէ անոնք կորսուին, արդարները կը շատնան:

ԳԼ ԻԹ

- 1 *Շատ անգամ յանդիմանուած՝ մարդը որ իր
պարանոցը կը խտտացնէ,
Յանկարծ պիտի կոտորուի ու բժշկութիւն պիտի
չգտնէ:
- 2 Եթէ արգարները զօրանան, ժողովուրդը կ'ուրախա-
նայ.
Բայց երբ ամբարիշտը իշխանութիւն կ'ունենայ, ժո-
ղովուրդը կը հեծէ:
- 3 Իմաստութիւն սիրող մարդը իր հայրը կ'ուրախացնէ.
Բայց պոռնիկներուն ընկեր եղողը ստացուածքը կը
ցրուէ:
- 4 Թագաւորը արգարութեամբ կը հաստատէ էր երկիրը:

- Բայց կաշառք առնողը զանկալ կը կործանէ:
- 5 Իր ընկերին շողորթութիւն ընող մարդը
Անոր քայլերուն որդալթ կը լարէ:
- 6 Չար մարդուն ամբարշտութեանը մէջ որդալթ կ'ալ.
Բայց արդարը ցնծութեան և ուրախութեան մէջ
պիտի բլլայ:
- 7 Արդարը աղքատներուն դատը գիտէ:
Բայց չար մարդը տեղեակ չըլլար:
- 8 Ծաղը ընող մարդիկ քաղաքը կը բռնկցնեն.
Բայց իմաստունները բարկութիւնը կը դադրեցնեն:
- 9 Իմաստուն մարդը երբ յիմարին հետ վիճարանու-
թիւն կ'ընէ,
Թէ՛ սրդողի և Թէ՛ ծիծաղի՝ հանդիստ չըլլար:
- 10 Արիւնահեղ մարդիկ արդարը կ'ատեն.
Բայց ուղիղները անոր որպիսութիւնը կը հարցնեն:
- 11 Յիմարը իր միտքը բարբոթի կը յայտնէ.
Բայց իմաստունը զանկալ ուրիշ ատենի կը պահէ:
- 12 Սուտ խօսքերու տկանը դնող իշխանին
Բոլոր ծառաները չար կ'ըլլան:
- 13 Աղքատը ու բռնասարը իրարու հանդիպեցան.
Երկուքին ալ աչքերուն լոյս առողը Տէրն է:
- 14 Աղքատները ճշմարտութեամբ դատող թագաւորին
տիտը
Յաւեան հաստատ կ'ըլլայ:
- 15 Գաւազանը ու յանդիմանութիւնը իմաստութիւն
կու տան.
- Բայց երբ հաճեալ տղան իր մայրը կ'ամկցնէ:
16 Երբ ամբարիշտները շատնան, յանցանքը կը շատնայ.
Բայց արդարները անոնց իյնալը պիտի տեսնեն:
- 17 Խրատէ քու որդիդ, որպէս զի քեզ հանգստացնէ,

- Եւ քու հոգիդ զուարճացնէ:
- 18 Առանց մարգարեութեան ժողովուրդը կը խոտորէ.
Բայց օրէնքը պահողը երջանիկ կ'ըլլայ:
- 19 Հասկցող ու պատասխան չառող ծառան
Խօսքերով չխրատուիր:
- 20 Իր խօսքերուն մէջ արտորացող մարդ մը տես՞ր.
Աւելի յոյս կ'ալ յիմարէն քան թէ անկէ:
- 21 Եթէ մէկը իր ծառան տղայութեան փափկութեամբ
կը մեծցնէ,
Վերջապէս անկա իր տղան կ'ըլլայ:
- 22 Բարկասիրտ մարդը կռիւ կը հանէ,
Եւ ցաւկոտ մարդը շատ յանցանքներ է գործէ:
- 23 Մարդուն հպարտութիւնը զինք կը կործանէ.
Բայց հեզահոգի մարդը փառք կը վառակի:
- 24 Գողին ընկեր եղողը իր հոգին կ'ատէ,
Անիկա երգումը կը լսէ, ու էր գիտցած չյայտներ:
- 25 Մարդու վախը որդալթի մէջ կը ձգէ.
Բայց Տէրոջը ապաւինողը ամբար ապաստանարան
կ'ունենայ:
- 26 Շատերը իշխանին երեսը կը փնտռեն.
Բայց մարդուն իրաւունքը Տէրոյն է:
- 27 Անօրէն մարդը արդարներուն զգուկի է,
Եւ ուղղութեամբ քալողը ամբարշտին զգուկի է:

ԳԼ Լ

- 1 Յակէեան Ագուրի խօսքերը,
Այսինքն պատգամը, զոր անկա իթիէլի խօսեցաւ,
Իթիէլի և Ուքայի:
- 2 Արդարեւ ես աշէ մարդէ թանձրամիտ եմ,

- 11 Ու ես մարդկային խոհեմութիւն չունիմ՝
 3 Ես իմաստութիւն չսորվեցայ,
 11 Ու *Ամենասուրբին գիտութիւնը չեմ գիտեր:
 4 Երկինք ո՞վ էլաւ ու իջաւ.
 12 Հովր իր ձեռքերուն մէջ ո՞վ ժողովեց.
 10 Զուրերը էր հանդերձին մէջ ո՞վ ամփոփեց.
 13 Երկրի բոլոր ծայրերը ո՞վ հաստատեց.
 11 Անոր անունը ի՞նչ է, ու անոր որդւոյն անունը ի՞նչ է
 14 Եթէ գիտես՝ Ը՛հ:
 5 Աստուծոյ ամէն խօսքերը մաքուր են.
 12 Անիկա իրեն ապաւինողներուն ասպար է:
 6 Դուռն անոր խօսքերուն վրայ Բա՛ն մի աւելցնէր,
 13 Որպէս զի չըլլայ թէ՛ քեզ յանդիմանէ, ու դուն ստաա
 14 խօս երեւնաս:
 7 Դեղմէ երկու բան կը խնդրեմ՝.
 15 Մեռնելէս առաջ՝ դռնիս ինծմէ մի արգիլել.
 8 Ունայնութիւնը և սուտ խօսքը ինծմէ՛ հեռացուր,
 16 Ինծի աղքատութիւն կամ հարստութիւն մի տար.
 11 Իմ սովորական հացովս զիս կերակրէ.
 9 Զըլլայ որ կշտանամ՝ և Է՛ր ուրանամ,
 12 Ու, Տէրը ո՞վ է, բռնմ՝.
 14 Եւ՝ չըլլայ որ աղքատանամ՝ ու գողութիւն ընեմ՝,
 13 Եւ իմ՝ Աստուծոյն անունը զարապ տեղ Բե՛րա՛ն տու-
 14 նեմ:
 10 Ծառայի մը համար իր տէրոջը ամբաստանութիւն
 15 մի ընէր,
 12 Զըլլայ որ քեզի անէծք տայ, ու դուն յանցաւոր
 13 դանուխս:

*Կամ, սուրբերուն

- 11 Յեղ կայ որ իր հայրը կ'անիծէ,
 12 Եւ իր մայրը չ'ըհնէր:
 12 Յեղ կայ որ իր աչքին տուջ և մաքուր է,
 13 Սակայն իր աղտեղութենէն լուացուած չէ:
 13 Յեղ կայ որուն աչքերը խիտ ամբարտաւան են,
 14 Ու անոր արտեւանունքները բարձրացած են:
 14 Յեղ կայ որուն տկճաները սուրբերու պէ՛ս են,
 15 Եւ անոր ժանիքները դանակներու պէ՛ս են,
 16 Աղքատները երկրի վրայէն՝
 17 Ու անանկները մարդոց մէջէն՝ ուտելու համար:
 15 Տգրուկը երկու աղջիկ ունի.
 16 Տուր, տուր՝ Գ՛րա՛ն:
 17 Այս երեքը չեն կշտանար,
 18 Ու չորս բան կայ որո՞նք՝ Հերիք է՝ չեն ըսեր.
 16 Գրեգմանը, ամուլ արգանդը,
 17 Երկիրը որ ջրով չկշտանար
 18 Ու կրակը որ Հերեք է՝ չըսէր:
 17 Այն աչքը որ իր հայրը ծաղը կ'ընէ,
 18 Եւ իր մօրը հնազանդիլը կ'անարգէ,
 19 Զորերուն ագուանները պիտի փորեն,
 20 Ու զանիկա արծիւներուն ձագերը պիտի ուտեն:
 18 Այս երեք բանը ինծի զանգանալի կ'երեւնան,
 19 Եւ չորս բան կայ զորոնք չեմ գիտեր.
 19 Օգին մէջ արծիւին ճամբան,
 20 Ապառաժի վրայ օձին ճամբան,
 21 Ծովուն մէջ նաւուն ճամբան,
 22 Ու աղջկան քով ոյր մարդուն ճամբան:
 20 Ծնացող կնոջ ճամբան ալ այնպէս է.
 21 Կ'ուտէ ու բերանը կը սրէ,
 22 Եւ, Զարութիւն չըրի՝ կ'ըսէ:

- 21 Երեք բանի համար երկիր կը դողայ,
Ու չորս բան կայ, զորոնք չկրնար տանել .
- 22 Ծառան երբ թագաւորէ,
Յիմարը երբ հացով կշտանայ,
- 23 Ատելի կինը երբ կարգուի,
Եւ աղաթինը երբ իր տիկնոջ ժառանգ ըլլայ .
- 24 Երկրի վրայ չորս բան կայ որոնք պղտիկ են,
Բայց անոնք շատ խելացի են .
- 25 Մըշիւնները զօրաւոր ժողովուրդ մը չեն,
Բայց իրենց կերակուրը ամուռուընէ կը պատրաստեն .
- 26 Ճագարները տկար ժողովուրդ մըն են,
Բայց իրենց տունները վէժերու մէջ կը շինեն .
- 27 Մարախները թագաւոր չունին,
Սակայն ամէնը գունդ գունդ դուրս կ'ելլեն .
- 28 *Մողէսը է՛ր ձեռքերովը պարտերու կը փակչի,
Ու թագաւորաց պալատներուն մէջ կը գտնուի .
- 29 Աղէկ քաղղ երեք բան կայ,
Եւ չորս բան կայ որոնք գեղեցիկ քաղաածք ունին .
- 30 Աւուրծը՝ որ ամէն անասուններէն զօրաւոր է,
Ու բնաւ մէկուն երեսէն ետ չդառնար .
- 31 ԻՄէջքը կապած չէ՞՝ ու նոխաղը,
Եւ թագաւորը՝ որուն ժողովուրդը իրեն հետ է .
- 32 Եթէ բարձրանալով յիմարութիւն ըրիք,
Կամ չարութիւն մը մտածեցիք,
Ձեռքդ բերնիդ վրայ դիր՝
- 33 Վասն զի եթէ կաթը ծեծես՝ կողի կ'ելլէ,

*Կամ, Սարգս. Ե՞ր. սէմաթիթ, որով կ'իմանաս՝ Բաղէի
գործը եւ որհարեցիք դեռա՞յ Բ
†Կամ, Որսախան շունը

Եթէ քիթը ճմլես՝ արիւն կ'ելլէ .
Նոյնպէս եթէ բարկութիւնը գրգռես՝ կոխ կ'ելլէ :

ԳԼ. ԼԱ

- 1 Լեմուէլ թագաւորին խօսքերը,
Այսինքն պատգամը, զոր անոր մայրը անոր սորվեցուց .
- 2 Ի՞նչ լաւ է, ով որդեակ իմ,
Ի՞նչ լաւ է, ով իմ որովայնիս որդին,
Ի՞նչ լաւ է, ով իմ ուխտերուս որդին :
- 3 Գուցէ զօրութիւնը կիններուն մի տադ,
Ոչ ալ քու ճամբաներդ թագաւորներ բնաջինջ ընող-
ներուն :
- 4 Ով Լեմուէլ, թագաւորներուն չվայլեր,
Գինի խմել թագաւորներուն չվայլեր,
Եւ օղի խմել իշխաններուն չվայլեր .
- 5 Ձրույ որ խմեն ու օրէնքը մոռնան,
Եւ տառապելալներէն մէկուն դատաստանը ծռեն :
- 6 Օղին կորսուելու վրայ եղողին,
Ու գինին դառնաճողիններուն տուէք .
- 7 Որպէս զի անոնք խմեն ու իրենց աղքատութիւնը
մոռնան,
Եւ իրենց նեղութիւնը մէյմըն ալ չյիշեն :
- 8 Բաց քու բերանդ համը մարդուն համուր,
Ու բոլոր անխնամ քնացածներուն դատին համուր :
- 9 Բաց քու բերանդ, արդարութեամբ դատէ,
Եւ աղքատին ու անանկին դատաստանը տես :
- 10 Առաքինի կինը ո՞վ կրնայ գտնել .
Անոր գինը գոհարներէն շատ աւելի է :
- 11 Անոր երկանը սիրտը անոր վրայ վառահ է,

- Ու աւարի կարօտ չըլլար:
- 12 Անիկա իր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ
Անոր բարիք կը բերէ և ոչ թէ չարիք:
- 13 Բուրդ ու քիթան կը փնտռէ:
Եւ *ուզածը ձեռքովը կը գործէ:
- 14 Անիկա վաճառականի նաւերուն կը նմանի.
Իր հացը հեռու տեղէ կը բերէ:
- 15 Եւ անիկա գիշերով կ'ելլէ, ու տանը մարդոց կերա-
կուր
Եւ իր աղախիններուն բաժին կու տայ:
- 16 Արտի մը վրայ կը խորհի ու զանիկա ծախու կ'տունէ,
Եւ իր ձեռքերուն պտուղէն այգի կը անկէ:
- 17 Իր մէջքը զօրութեամբ կը պնդէ:
Ու իր բազուկները կը զօրացնէ:
- 18 Իր վստասկին աղէկ ըլլալը կը հասկնայ.
Անոր ճրտաբեր գիշերը չմտքի:
- 19 Իր ձեռքերը իլիկին կ'երկնցնէ,
Ու ափովը բաք կը բռնէ:
- 20 Ձեռքը աղքատին կը բռնայ,
Ու ձեռքերը կարօտներուն կ'երկնցնէ:
- 21 Իր տանը մարդոց համար ձիւնէն չվախնար.
Քանզի՛ բոլոր ընտանիքը կրկին հանգերձ հողած են:
- 22 Իրեն ծածկոցներ կը շինէ
Իր հանգերձը բեհեզ ու ծիրանի է:
- 23 Անոր սլորը կը ճանչցուի դռներուն մէջ,
Երբ երկրին ծերերուն հետ կը նստի:
- 24 Կտաւ կը գործէ ու կը ծախէ,
Եւ վաճառականներուն գօտիներ կու տայ:

- 25 Զօրութիւն ու փառք կը հագնի.
Ու վերջին օրերը պիտի ուրախանայ:
- 26 Իր բերանը խմորտութեամբ կը բանայ,
Եւ իր լեզուին վրայ *բաղցրութեան օրէնք կայ.
- 27 Իր տանը ճամբաները կը քննէ,
Եւ ծուլութեան հացը չուտեր:
- 28 Անոր տղաքը կ'ելլեն ու զանիկա երանելի կ'անուա-
նեն.
Անոր սլորն ալ զանիկա կը գովէ, շաւաւ:
- 29 Շատ աղջիկներ առաքինի եղան,
Բայց դուն ամենէն գերազանց եղար:
- 30 Վայելչութիւնը սուտ է, ու գեղեցկութիւնը ու-
նայն է.
Ասէ՛՛յ՛ Տէրով՛ մէ վախցող կիներ պիտի գովուի:
- 31 Տուէք ոտնր իր ձեռքին պտուղէն,
Ու անոր գործերը դռներու մէջ գովեն զանիկա:

40000

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1555122

I

1535